

CHODZIĆ (3005) *vb impf i pf*

impf (2938), *pf* [znacz. **1.b.** *pf*] (67)

chodźć (3004), (rus.) **chodyty** (1) *RejFig.*

W inf: chodzić (396), chódzić (2); chodzić : chódzić *Mącz* (72 : 2) – : 149d, 304a. *W pozostałych formach :* chodz-, chodz.

inf chodzić (450). \diamond *praes 1 sg* chodzę (43). \diamond *2 sg* chodzisz (58), chodziś (1) *CzahTr L2*. \diamond *3 sg* chodzi (532). \diamond *1 pl* chodzimy (34), chodzie(m)y (4), chodzimy (4), chodzie(m) (3); chodzie(m)y *RejJóz, KrowObr*; chodzimy *LubPs, SkarKaz* (2); chodzie(m) *SkarJedn, SkarŻyw, KołakSzczęśl*; chodzimy: chodzie(m)y *HistAl* (1 : 1), *BibRadz* (1 : 1); chodzimy : chodzimy *RejZwierc* (5 : 1). \diamond *2 pl* chodźcie (21). \diamond *3 pl* chodzą (349). \diamond *praet 1 sg m* chodzie(m), -(e)m, -m chodzie(m) (34), -(e)m chodzie(m) (1) *LibMal*. *f* chodzie(m), -m chodzie(m) (6). \diamond *2 sg m* chodzie(m), -eś, -ś chodzie(m) (14). *f* -ś chodzie(m), chodzie(m) (3) *Leop, BudBib, LatHar*; jesteś chodzie(m) (1) *HistRzym*. \diamond *3 sg m* chodzie(m) (262), chodzie(m) (5); -ił: -eł *LibMal* (2 : 5). *f* chodzie(m) (50). *n* chodzie(m) (20). \diamond *1 pl m pers* chodzie(m), -chmy, -echmy chodzie(m) (8) *TarDuch, RejPos* (6), *RejZwierc*; -smy chodzie(m), chodzie(m) (4) *Mącz* (2), *BudBib, SkarŻyw*, -zmy chodzie(m) (1) *Leop*. \diamond *2 pl m pers* chodzie(m), -eście, -ście chodzie(m) (8). \diamond *3 pl m pers* chodzie(m) (181), *m an* chodzie(m) (2), chodzie(m) (1) *BielKron*. *subst* chodzie(m) (42), chodzie(m) (1) *RejZwierc*. \diamond *plusq 3 pl m pers* byli chodzie(m) (2). \diamond *fut 1 sg m* będę chodzie(m) (12), chodzie(m) będę (3), będę chodzie(m) (1); chodzie(m) będę *BudBib* (2), *SkarKaz*; będę chodzie(m) : będę chodzie(m) *LubPs* (1 : 1). *2 sg m* będziesz chodzie(m) (36), chodzie(m) będziesz (5), będziesz chodzie(m) (2); chodzie(m) będziesz *BudBib* (2); będziesz chodzie(m) : chodzie(m) będziesz : będziesz chodzie(m) *LubPs* (1 : - : 1), *RejWiz* (1 : - : 1), *BibRadz* (4 : 1 : -), *RejPos* (12 : 2 : -). *f* będziesz chodzie(m) (1). \diamond *3 sg m* będzie chodzie(m) (21), chodzie(m) będzie (6), będzie chodzie(m) (4); chodzie(m) będzie *BibRadz, ModrzBaz*; będzie chodzie(m) *RejPosWstaw, CzahTr*; będzie chodzie(m) : chodzie(m) będzie : będzie chodzie(m) *OpecŻyw* (1 : - : 1), *RejWiz* (1 : 1 : -), *RejPos* (7 : 1 : -), *BudBib* (1 : 2 : 1). *f* będzie chodzie(m) (3) *Leop, RejAp* (2), chodzie(m) będzie (2) *KochPieś, GrabowSet*. \diamond *1 pl m pers* będziem(y) chodzie(m) (12), chodzie(m) będziem(y) (2); chodzie(m) będziem(y) *SkarJedn*; będziem(y) chodzie(m) : chodzie(m) będziem(y) *Leop* (1 : 1); ~ będziem(y) (10), będziem(y) (4); będziem(y) *KromRozm III, Leop* (2); będziem(y) *SkarJedn*; będziem(y) : będziem(y) *RejAp* (1 : 1), *RejPos* (6 : 2). \diamond *2 pl m pers* będziecie chodzie(m) (6), chodzie(m) będziecie (4), będziecie chodzie(m) (1) *KołakSzczęśl*; będziecie chodzie(m) *BibRadz, RejPos*; chodzie(m) będziecie *CzechEp*; będziecie chodzie(m) : chodzie(m) będziecie *Leop* (2 : 2), *RejZwierc* (2 : 1). \diamond *3 pl m pers* będą chodzie(m) (20), chodzie(m) będą (14), będą chodzie(m) (1) *LubPs*; będą chodzie(m) *WróbŻółt, KrowObr, Leop* (6), *RejAp* (3), *ModrzBaz*; chodzie(m) będą *BielKron, CzechRozm, SkarJedn, SiebRozmyśl, SkarKaz*; będą chodzie(m) : chodzie(m) będą *BibRadz* (3 : 2), *RejPos* (1 : 2), *BudBib* (1 : 3), *WujNT* (3 : 2). *subst* będą chodzie(m) (1). \diamond *imp 2 sg* chodź (101), chodzie(m) (7); chodzie(m) : chodzie(m) *RejJóz* (2 : 2), *RejKup* (4 : 2), *RejPos* (2 : 3). *3 sg* niechaj, niech chodzie(m) (13). \diamond *1 pl* chodźmy (7), niechaj chodzie(m) (2), niech chodzie(m) (1) *GrabowSet*; chodźmy *OrzQuin, Górndworz, BudBib, WerGość, WujNT*; chodźmy : niechaj chodzie(m) *Leop* (1 : 1), *BibRadz* (1 : 1). \diamond *2 pl* chodźcie (54). \diamond *3 pl* niech, niechaj chodzie(m) (7). \diamond *con 1 sg m* bych chodzie(m), chodzie(m) bych (18), bym chodzie(m) (6); bych chodzie(m), chodzie(m) bych *BierEz, WróbŻółt, LibLeg, LubPs* (7), *RejWiz, BielKron, Mącz, SkarJedn, KochPs, SkarŻyw, SkarKazSej*; bym chodzie(m) *OrzRozm, BudBib* (2), *GrabowSet, SapEpit*;

bych chodził : bym chodził *ArtKanc* (1 : 1). *f* bych chodziła (3). \diamond 2 *sg m* byś chodził (17). *f* byś chodziła (1) *ZbylPrzyg*, *by* chodziła (1) *BielKron*. \diamond 3 *sg m* by chodził, chodziłby (80). *f* by chodziła (9). *n* by chodziło (4), *by* chodyło (1) *RejFig*. \diamond 1 *pl m pers* bychmy chodzili, chodzilibychmy (21), byśmy chodzili (21), *by* my chodzili (1) *LatHar*; bychmy chodzili, chodzilibychmy *LubPs*, *RejWiz*, *RejAp*, *RejPos* (12), *RejZwierc*, *WujJud*, *RejPosWstaw*, *BudNT*, *SkarKaz*; byśmy chodzili *KrowObr* (2), *Leop*, *KuczKat*, *CzechRozm* (6), *CzechEp* (2), *ArtKanc* (2), *WujNT* (5); bychmy chodzili : byśmy chodzili *BibRadz* (1 : 2). \diamond 2 *pl m pers* byście chodzili (15). \diamond 3 *pl m pers* by chodzili, chodziliby (46), *byle* chodzili (1), *by* chodzili (1) *SkarJedn. subst* by chodziły (11). \diamond *con praet 1 sg m* bych chodził był (1). \diamond 3 *sg m* by był chodził (1). \diamond 1 *pl m pers* byśmy byli chodzili (1). \diamond 3 *pl m pers* by byli chodzili (1). \diamond *impers praet* chodzono (3). \diamond *con* by chodzono (1). \diamond *part praes act* chodząc (245). \diamond *part praet act* chodzący (1) *ModrzBaz* 51.

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Przenosić się z miejsca na miejsce, poruszać się na nogach; iść; stąpać; ambulare Mącz, Calag, Calep, Cn; itare Mącz, Calep; incedere Mącz, Cn; gradiri Mącz; ire Calag; commetare Calep; grassari, ingredi, peragrare, perambulare Cn (1370) : A tám z Ezopem gadáiąc/ Xántus chodził pošíkáiąc. BierEz B3; Orzeł lata liřzká chodźi BierEz H3; Boć ná czczo chodźić niezdrowo. BierEz K4, B3 [2 r.], Iv, K2v, K4, K4v (27); OpecŻyw 58v, 2, 30v, 43v, 67 [2 r.], 68 (11): PatKaz III 122; abowiem żadny męřtzyzna nie ímyał fie vkażowatz ani chodźyřt około oney wyeże. HistJóz B3v; TarDuch B3 [2 r.]; FalZioł IV 13c, 29a, 32a, V 59, 73; BielŻyw 70 [2 r.]; GlabGad P7v; MiechGlab 11; WróbŻołt 103/20; RejPs 83v; LibLeg 11/19v, 182; RejRozpr E2, 12; LibMal 1544/89v, 1548/142v; Tak fłyřę iż to pańřtvo chodźąc przegładacie RejJóz M8v, G8v, O3; SeklKat Y2; RejRozm 404; RejKup t8; á gdy chodzili nád przekopem mieyskim/ rzekł Anektánábus HistAl A7v, K7v, L7, Nv; MurzNT Mar 1/16, 8/24, Luc 7/22, 13/33, Ioann 1/36 (8); KromRozm III N2v; Závždy gorą nigdy nie chodź dołem BielKom F4, Ev, F4; GliczKsięż L7, D6; Nyech w okrąg myáltá łáknąc vřtávicžnye chodźa LubPs O4v, O4v, T5v, ee6; GroicPorz h4v; iż Ian ofmy/ niewiálřhá nietzyřta Papieżem byłá/ która w Proceřfyey chodźąc przed wřzyřtkimi ludźmi dzieię vrodziłá. KrowObr 234, 31v, 73, 86v, 101, 101v, 114v [2 r.], 140; Idzye potym przez łąkę á piękna pánienká/ Chodźi kwiatki zbieráiąc RejWiz 126v, A5v, 5, 15v, 20v, 24v [2 r.] (28); y wypchnęli iá ná drogę kędy konie chodźa Leop 4.Reg 11/16; Widziałem wřłyřtkie żywe ktorzy chodźa pod słońcem Leop Eccle 4/15, 2.Reg 15/18, 3.Reg 21/27, Prov 6/22, Is 35/9, Bar 2/18 (18); RejFig Aa2, Aa3v; RejZwierz 29, 58, 59v, 62v, 119, 133v, 136; á wárczą iáko pśi chodźąc około miáltá. BibRadz Ps 59/7; Máiąc ręce ni czego fie nie tkną/ á máiąc nogi nie chodźa BibRadz Ps 115/7, I 3a marg, 10d marg, Gen 24/42, Num 22/12, Deut 2/3 (20); potym chodźąc nád rzeką Tybrem omdlał BielKron 181, 23, 29, 31, 42, 48v (24); Ambulo, Chodźę/ Przechodźę fie. Mącz 7c; Incedo, Chodźę/ Pořtěpuyę. Mącz 44a; Magnifice incedit, Poważnie řobie chodźi/ pořtěpuyę. Mącz 44a, 7c [2 r.], 24b, 44b, 104b, 147c (16); SienLek 186v, 187, 187v, 188, 191; RejAp 10v, 17v, 83, 136v; Ale oto chodźmy tu řobie rádniey/ ábo podźmy do okná GórnDworz T4, M, Mv, O3v, T4, Ff7; HistRzym 24 [2 r.], 29v, 33v, 58, 82v; A ták kto chodźi we dnie/ nigdy fie nie obraźi [...]. Ale kto chodźi w cięmnořciach/ Ínádnie fie obraźi RejPos 352v, 2v, 8, 10, 19v, 47v (26); BiałKat 291; BielSat C4; HistLan E3v; á on chodźąc chrapi RejZwierc 61v, 65v, 78v,*

80, 106v, 190v [2 r.] (10); *BielSpr* 7, 53; O Krolu/ niechay woýfko Izraélfkie z tobą nie chodzi *BudBib* 2.Par 25/7, *Ex* 15/19, 8/18, *Eccli* 14/24, *Deut* 1/31, *Ios* 5/6 (10); *HistHel* C3v, D2v; *Strum* E4v, O2; *BudNT Matth* 11/5, *Mar* 2/9, *Act* 3/12, *Apoc* 2/1; *CzechRozm* 182 [2 r.], 229v; *PaprpAn* Aav; *ModrzBaz* 37, 45v, 57v, 110v; *SkarJedn* A5; *Oczko* 20v [2 r.], (28); *Calag* 222b; Cály dzień chodzę wzdycháiąc smutnie. *KochPs* 55, 58, 64, 97; nic przez niey nie czyń/ y ípiąc/ y chodząc/ y czytáiąc/ y robiąc *SkarŻyw* 399, 21, 28 [2 r.], 40, 56, 135 (18); *MWilcHist* I3v; *CzechEp* 311; Wnidą do láźniéy: á gośpodarz miły Chodźi/ by w ráiu/ nie zákrywłzy żyły. *KochFr* 23, 83; *KlonŻal* B2v; *ReszList* 160, 161, 162, 173; Choćia ták po nocy chodzę *KochPieś* 24; *KochTarn* 77; *PudłFr* 14; *ArtKanc* G12, I18v; *BielRozm* 5, 22; *GórnRozm* G3v; *Zawjeft* 37; vpił się chudzinką, az niemogł chodzie *ActReg* 101; *Calep* 60a, 74a, 222a, 365a, 957b; *GostGosp* 12; *GórnTroas* 16, 25; *GrabowSet* Ev; *WyprPl* A2v; *LatHar* 713; *KolakCath* C; *KolakSzczęśl* C4; A gdy chodźił w kościele/ przyłtąpili do niego Arcykáplani y Doktorowie *WujNT Mar* 11/27, *przedm* 36, *Matth* 4/18, 9/5, 11/5, *Mar* 1/16 (31); *JanNKar* Cv; *SarnStat* 613; *SkarKaz* 242b, 454b; Zátym się też iák on chłop chodząc imie taczác *CzahTr* K4v, G4v [2 r.]; *GosłCast* 16; *SkarKazSej* 678a; Slepý nie widźiał gdzie brnąć: chromý nie mogł chodźić *KlonWor* 51; Kiedy milę mam chodźić ták ia pewnie wierzę *KlonWor* 80, 49.

chodzić przez co (4): O moy mily łynu/ tytz łą vlíce przez ktorés ty chodźił kázątż *OpecŻyw* 158v; *Leop Num* 32/5; *BiałKat* 138v; *BudBib Is* 34/10.

chodzić za kim, za czym (70): *RejJóz* Fv; *RejKup* C; *MurzNT Mar* 9/37, 15/41; chlopyecz ych mali na kofzdi dzien chodzacz za lyudzmy wybyeral gym pyenyadze íkalieth *LibMal* 1554/184; *KrowObr* 223v; *RejWiz* 15v, 40, 41, 42v, 54, 71v, 141, 188v; *Leop Ier* 3/19, *Mar* 9/37, 10/21; *RejFig* Bb3, Cc4; *RejZwierz* 7, 57, 122v; *BibRadz* 1.Reg 25/42, *Os* 11/10, *Bar* 6/5; ábym zá Hofiušem Kłyęgi/ á zá Kromerem Kálámarz nośił/ á zá nimi á nie przednimi chodźił *OrzRozm* Q; Byłá tám żoná iedná ze trzech Sołtanowá máiąc fraucymer ítroyny/ to íełt dziewki fluzebne ktore zá nią chodźily *BielKron* 458, 420, 458; *RejAp* 25v [2 r.], 124; Rácźże w nas ípráwić thákową chuc ku łowom á ku náuce twoiey/ iáką miály ná on czás ty tłuźcze ktore zá tobą chodźily *RejPos* 186, 71, 72, 83, 159v, 223, 290, 309; *RejZwierz* 7v; *BudBib Ruth* 2/9, *Ier* 2/23; *ModrzBaz* 37v; Dzieśięć tyłięcy ludzi drugdy zánim chodźilo. *SkarŻyw* 309 marg, 309, 311, 518; *CzechEp* 28; *WerGośc* 216; *KochPieś* 14; *LatHar* 714; *WujNT Mar* 2/15, 5/37, 9/38, s. 158 marg, *Mar* 15/41 (12); Cinocefalow tyśiác ze pśiemi głowámi/ Co zá woýfkiem chodźili żyjęcy trupámi. *KmitaSpit* A4v. Cf »za bákami chodźić«, »za pługiem chodźić«, »za suką chodźić«.

chodzić na czym [= po czym] (10): Byk ná iedney łące chodźił *BierEz* K4; *OpecŻywList* C2; *FalZioł* I 151a; *LibLeg* 11/20 [2 r.]; *Leop Iob* 9/8; *RejPos* 153; *BudBib Sap* 18/16; *SkarŻyw* 291, 598.

chodzić na czym [= za pomocą czego] (11): DWorzánin ieden w bitwie ochromion ná nogę/ Ná ktorey chodźić nie mogł/ bo miał w niey włogę. *RejZwierz* 5. Cf »na nogach chodźić«, »na czterzech, dwu nogach chodźić«, »chodźić na ręku«.

chodzić po czym (171): Potym się precź wyprowadźił/ Y po roznych ziemiách chodźił *BierEz* F2v, Bv, I3v, K2, Q3v; Iezus mily chodźił po morzu. *OpecŻyw* 54, 54v, 107v; *OpecŻywSandR* nlb 3; *FalZioł* V 20a; *LibLeg* 7/100, 11/162v, 168; *RejPs* 113v; Chodząc się po izbie kłóci *RejRozpr* I2; Mnify się teras Liekaia Chodza pokáčzie ítekaia. *RejKup* c8; *LubPs* V v, Y4v; á łámi po Smyntarzu

z ludźmi chodzić *KrowObr* 100v, 39, 104, 158; *RejWiz* 20, 48, 94v, 97v, 177v, 185; y łtrzegł nas ná włfyłtkich drogách/ po ktorychemy chodzili *Leop Ios* 24/17; I záfz może człowiek łkryć ogień w łonie łwoim [...] Abo chodzić po ogniłym węglu *Leop Prov* 6/27, *A3v, *Deut* 1/36, 11/25, *Is* 42/16, 48/17 (11); *RejFig* Cc2, Dd5; GDy chodzifz po ogrodkoch/ łtroifz wiridarze *RejZwierz* 141v, 7; *BibRadz Gen* 3/8, *Ios* 14/9, 10, 4.Reg 6/30, *Is* 30/21, *Eccli* 9/7, 18; vłrzał Ewę á oná chodzi po Ráiu lubuiąc łobie *BielKron* 1v; chodził po vlicach wołaiąc/ libertás/ libertás. *BielKron* 119v, 14v, 18v, 51, 63v, 68 (23); *Mqcz* 140d, 200b, 246b; chodził łobie po wielkiej łieni *GórnDworz* T4; áz po drábinie muliał chodzić *GórnDworz* Gg6v, I3v, O4v; *HistRzym* 8, 11; *RejPos* 5, 7, 10, 36, 39v (15); *BiałKat* 301, 328v; *GrzegŚm* 29; ázáfz owo nie rołkołz z żonką/ s czeładką po ładkoch/ po ogrodkoch łobie chodzić *RejZwierc* 107, 17v [2 r.], 23, 176v; *WujJud* 71; *BudBib* 1.Reg 30/31, *Iob* 22/12, *Prov* 6/28, *Is* 50/11, *Eccli* 9/7, 18; pilnuyze ábyć kaczkí albo łwinie po łnym Stawku nie chodźily. *Strum* O4; Teraz náłzym po miełcie chodzić bárzo miło. *PapPan* Hh4, B3v, Cc3; *KochPs* 160; A obeyrzawłfzy łię dopiero obaczył ifz po wodzie chodził. *SkarŻyw* 250, A3, 28, 87, 101, 192 (11); *CzechEp* 44; Chodźily po Rzymie procelfye *ReszList* 158, 159, 169 [2 r.], 173; *WerGośc* 223; *BielSen* 5, 12; *KochPieś* 9; *ZawJeft* 19, 35; *Calep* 429b; *GostGosp* 24; A ten/ czego dom záfie potrzebuie/ Tym czáfem chodząc po tórgu kupuie *KochFrag* 28; *LatHar* 643; *WujNT przedm* 36, *Matth* 14/25, s. 60 [2 r.], 144, *Luc* 11/24 (10); *SiebRozmyśl* F; ktory to p. pisarz [...] przez puł nocy chodząc po miełcie.. upiwszy się kazał łtrzelać na gospodę tego też p. Wesła *ZapMaz II G* 97/90; *KmitaSpit* C3v, C5; *SkarKaz* 160b; *SkarKazSej* 706a. Cf »chodzić po drodze«, »po łwiecie chodzić«, »po ziemi chodzić«.

Zwoty: »za bákami chodzić« = *proznować* (1): co łie byli nyeczego náuczylí/ tego domá zá bákami chodząc zápamyetáyá. *GliczKsiqz* N.

»bezpiecznie chodzić« [*szyk zmienny*] (3): á bełpiecznie będziefz chodził miedzy łrogimi y iádowitemi zwierzety *RejPs* 136v; *Leop* *A3v; *RejPos* 158v.

»w bronie chodzić« [*o koniu*] (1): Rácźze kupić infzego/ ten niech w bronie chodzi. *RejWiz* 57v.

»ceklatum chodzić« = *łazikować* (1): Zdać łie też zá pociechę całą noc pić/ łkákác/ bębnác/ piłkác/ czełádzi wiele chowác/ ceklaturum chodźifz/ y inych rozłicznych włzeteczności vżywác. *RejZwierc* 114.

»pod ciężarem chodzić« (1): A ktore [*zwierzęta*] po twárdłzey łiemi/ y pod wiefłzem ciężarem [!] chodźifz miály/ tym dał do nog rog twárdłfzy/ á kopytá nie rozdźielone. *GórnRozm* Nv.

»chodzić drogą, po drodze« = *ambulare in via Vulg* [*szyk zmienny*] (7 : 5): *RejPs* 165v; chodzili przez ołm dni po drodze bárzo ołtrey *HistAl* K8; *Leop Iudic* 5/10; *BibRadz Bar* 4/25, *Eccli* 32/22 [25]; *BielKron* 83; Wiele drogą chodźifz/ á łłádu nie rodźifz. *HistRzym* 24, 24, 122v; á ludzie łię kryli/ y chodzili drogámi niechodzonymi *SkarŻyw* 560; *CzahTr* K3v, K4v.

»chodzić gołścińcem« [*szyk zmienny*] (2): á przechodniowie łcieżek chodzili gołścińcámi [*et perambulantes semitas, perambulabant semitas tortuosas*]. *BudBib Iudic* 5/6; *SarnStat* 1236.

»gromadką chodzić« (1): Nuż y Compánije [...] gromadką chodzą/ w ktorej łię Pan Bog kocha *ReszList* 186.

»w jarzmie, pod jarzmem chodzić« (2 : 1): *BierEz* Rv; *FalZioł* IV 5a; Stádá nieprzeliczoné tyłsiąciami niech rodzą/ A woły gładkié pod iarzmy chodzą. *KochPs* 209.

»o kuli chodzić« (1): DWorzánin ieden w bitwie ochromion ná nogę [...] wtydał fie o kuli między ludźmi chodzić *RejZwierz* 5.

»ledwe (a. ledwo, a. ledwy) chodzić« (4): Vmárłemu podobien był/ Szczury/ błády/ ledwy chodził. *BierEz* S; *RejFig* Dd8v; *RejZwierc* 122v; Láncuchow pełno ná niey/ ledwo chodzić może. *BielRozm* 26.

»o swej mocy chodzić« (2): Iż wnet iako fię vrodzył Tedy ofwey mocy chodził. *RejKup* d6v; *RejWiz* 88.

»na nogach chodzić; noga chodzi« [szyk zmienny] (2; 5): *RejPs* 169v; *KromRozm III* F7; á nogá moiá prótho chodziła *BibRadz Eccli* 51/20; á po mieśiáczách po trzy kroć siedmi/ iuż łowá niektóre wymáwiác poczyna: á [...] we dwu lat y czterzech mieśięcy) iuż ná nogách chodzi *LeovPrzep* H4v; *KochPieś* 9; *ZawJeft* 19; *GrabowSet* Bv.

»na czter(z)ech, dwu nogach chodzić« [szyk zmienny] (4 : 2): Tymżec fie też ofli ízkodzą/ Ktorzy ná dwu nogu chodzą *BierEz* Q3; *GlabGad* D6; Quadrupedo, Na czterech nogách chodzę. *Mqcz* 335c [*idem Calep* 883a]; *BudBib Lev* 11/20, 21; *Calep* 883a.

»suchą nogą chodzić« (3): *OpecŻywList* C2; á gdzie były głębokie ieziorá/ tám dziś rofkoffuiąc fuchemi nogámi chodzimy. *RejPs* 95; *SkarŻyw* 552.

»piechotą, piezki, pieszo, pieszymi nogami chodzić« [szyk zmienny] (5 : 4 : 2 :1): *MiechGlab* **3v, 23; Kto niema koniá/ ten niechay chodzi piechotą. *March*³ V7v; Pyfno po świece yefdžili Nigdy pielky niechodzili. *RejKup* v5v; *BielKron* 81v, 362; iakoby oni w woisku piefzo chodzić mieli *KwiatKsiąż* N3; *Mqcz* 351c; piefzymi nogámi wżędzie chodzić [...] chćiał *SkarŻyw* 291, 291 [2 r.]; *PudlFr* 35.

»za pługiem chodzić« = *orać* [szyk zmienny] (3): *RejWiz* 100; Aliżci potym on Biskup álbo on Woiewodá w kárczmie fiedzi s chłopy/ álbo zá pługiem chodzi. *RejPos* 306v; *RejZwierc* 221v.

»(po)społu (a. spolnie, a. społem) chodzić« [szyk zmienny] (5): *BierEz* R2; Vżrzał kilka Sátyrow oni fpołu chodzą *RejWiz* 46; Bowiem to máło wádzi widamy to fámi/ Kiedy chodzą pořpołu kozy y z owcámi. *RejWiz* 79v; *CzechRozm* 190; *SkarŻyw* 76.

»pustopas chodzić« (2): mnimieli áby bydło ták puřtopás między chrořty chodziło *RejZwierc* 163v, 88v.

»chodzić na (czterzech) ręku« [szyk zmienny] (2): Też między źwierzęty ktore chodzą ná czterzech ręku *BielKron* 36v; *Mqcz* 301c.

»chodzić rotami« (1): że chodzą rotámi młodzi ludzie iáko Lwi *RejZwierc* 185v.

»chodzić (w) samopas« [szyk zmienny] (3): *OrzRozm* H3; Bo tám chodzą sámopářz pod Zamkiem w Krákovie *Prot* C4; *KlonFlis* Gv.

»stadem chodzić« [szyk zmienny] (6): Dzieci gich řtadem chodzą *FalZioł* IV 33d, IV 30b, 42c; *RejWiz* 163; *GórnDworz* P5; A Wilcy też nie mieli ták řwobodek wiecznych. Ktorzy by o gromnicach bárzo řtády chodzą *RejZwierc* 120.

»stroną chodzić« = *stronić, unikać* (3): y woyt řtroną chodzi/ A Abráhám z dáleká y ná bramy godzi. *RejWiz* 15v; *BielSen* 10, 11.

»za suką chodzić« = *mieć pociąg płciowy (o psie) (1)*: Catulire – Zbiegac fzię, zafuką chodzicz. *Calep* 173a.

»szpotawo [= *koślawo*] chodzić« (1): Varico – Szpotawo chodzę. *Calep* 1102b.

»po świecie chodzić« (5): *BielŻyw* 164; *RejPos* 163v; Pan Iezus kazał mu po świecie z kazánim chodzić. *SkarŻyw* 309 *marg*, 309; *ArtKanc* G16v.

»(to) tam i (a. to) sam chodzić« [*szyk zmienny*] (5): *BibRadz* I 3a *marg*; Ale niechciał fłuchác/ iedno chodził tám y fám. *BielKron* 303; *GórnDworz* S4v; Ktoby to wysłowił/ co ci broią rozsiadły fię po fali káždy z fwoią/ gdy po komorách [...] biegáią/ y tám y fám chodzą [*itur hinc inde et reditur*] *ModrzBaz* 54v; *StryjKron* 737.

»wojskami [= *tłumnie*] chodzić« (1): Wdeptáli mię w ziemię ludzie niezyczliwi/ A wojskami chodzą/ którzy krwie méy chćiwi *KochPs* 82.

»po ziemi chodzić« (1): żem ia o tym niewiedział/ a mniemiałem ábych po ziemi chodził. *SkarŻyw* 250.

Szeregi: »jeździć (a. jechać) abo (i) chodzić« (2): *OpecŻyw* 145v; tak Pánowie ieżdzą ábo chodzą ábo v ftołow fwoich fiadáią *RejPos* 264.

»chodzić i legać« (1): A chodzić y legać tak nie ocieraiącz: az do thrzeciego dnia *FalZioł* V 108v.

»chodzić i leżeć« (1): Przešťráfzony mąż. gdy mu fię y chodząc y leżąc táką być widziáł: wielce płakał nád nią *SkarŻyw* 35.

»chodzić i skakać« (2): y wfłedł z nimi do kołćiołá/ chodząc y fłkacząc [*ambulans et exsiliens*]/ y chwalać Bogá. *Leop Act* 3/8 [*idem*] *WujNT Act* 3/8.

»stać albo chodzić« (1): iednę godzinę potrway ftoiąc álbo chodząc. *SienLek* 11.

»chodzić albo tańcować« (1): o wierę cie náuczę chodzić álbo tańcować. *Mącz* 148c.

W przen (4) :

Zwroty: »chodzić grędą« = *dreptać* (1): Vrodi fie gárbáty/ drugi s Czaplím nofem / [...] Więć ieden inochodą/ drugi chodzi grędą. Więć ieden będye pánem á drugi nędznikiem/ Ieden buya po fwiátu drugi nyewolnikiem. *RejWiz* 128.

»chodzić inochodą [= *dostojnym krokiem*]« (2): *RejWiz* 128; A kiedy mu fynowie życzliwie pomogą/ Náuczą cie kłufaku chodzić inochodą *PaprPan* K2.

Szeregi: »chodzić a bując« (1): iż iedno chodzilz á buiałz po rynku tego fwowolnego Ieruzalem *RejPos* 196.

»chodzić a tułać się« (1): ktorzy chodzimy á tułamy fie po drogach á po gościńcoch thego nędznego á mizernego Ieruzalem thego fwiátá *RejPos* 112.

Przen (80) : Boć zázwdy wfpák zazdrość chodzi. *BierEz* F4v; *WróbŻołt* 103/3; *BielKom* D2; *RejWiz* 31v, 129; Spráwiedliwość będye przed nim chodzilá *Leop Ps* 84/14, *Deut* 6/8, *Ez* 10/22; O niezczęfna przyiáźni/ ktora iuż ták chodilz [!]/ Kiedy więcey mułzeniu/ niżli cnocie godzilz. *RejZwierz* 102v; *Prot Cv*; *GórnDworz* T8v; *HistRzym* 24; *RejZwierc* 131v, 155; *BielSpr* 73v; á niechay ftobę nie chodzi wdrogę opilstwo. *BudBib Tob* 4/16; *KochPs* 81, 170; *BielSjem* 32, 34; *BielRozm* 34.

chodzić za kim, za czym (33): *RejWiz* 53v, 55, 189; bo pili z duchowney fłaký ktora zá nimi chodzilá/ á fłaká byłá Chryłtus. *Leop YY4v*; *RejAp* 123v; á pomftá wfławicźnie thuż chodzi zá nimi

RejPos 277, 129v, 138v [2 r.], 309v; *RejZwierc* 59v, 168v, 224v; a zá oczymá moiemá chodziło ferce moie *BudBib Iob* 31/7, *Ez* 33/31; chorobá która zá káždym żywiącym chodzi/ lámá do tego wftáwicznie cíśnie. *Oczko* 1v; *CzechEp* 103; Smierć zá człowiekiem ná wízelki čás chodzi *KochFr* 14; *WerGość* 254; *PudłFr* 76; *ArtKanc* S17; *ZawJeft* 29; *GostGosp* 2; *GrabowSet* E2. Cf »za piętami chodzić«.

chodzić po kim, po czym (10): *BierEz* G; *RejJóz* O6; *GliczKsiąż* N8v; *RejWiz* 44, 129; á iam chodził po cudności lfyie iey *Leop Os* 10/11; *OrzRozm* R4; *RejPos* 51; *KochPs* 128. Cf *Fraza*.

Przysłowia: gdyż fortuná błędliwemi drogámi chodzi *BielKron* 130v; Iáko cnotá z rozumem y fortuná roznemi gościńcy chodzą. *RejZwierc* A5v [*idem*] 21v, 23 [ogółem 4 r.].

ábyś nie chodził iáko piąte koło między ludźmi *RejZwierc* 20v.

Niefzcześnie po ludziech chodzi *BierEz* G; *OrzRozm* R4.

Iż niefzcześnie nigdy lámó nie chodzi. *RejAp* 135.

Przygodyć po ludziech chodzą *RejJóz* O6; *RejWiz* 44; *RejPos* 129v; Gdyż też y przygodá zá káždym chodzi *GostGosp* 2 [ogółem 4 r.].

Tákte káždy przypadek co lie w ten čás rodzi/ S tákiemiz obyczáymi thu po fwiátu chodzi. *RejWiz* 129.

Fraza: »powieści [po kim] chodzą« (1): Gdy thy powieści po woysce chodzą/ wieść przyfzłá pewná/ że iuz część woyská Cefárzá Tureckiego Draw rzekę przebyłá *BielKron* 306v.

Zwroty: »bezpiecznie chodzić« (1): Prawdá/ y miłość po polách bezpiecznie Chodzą *KochPs* 128.

»po czemu (a. temu), po czym chodzić« = *mieć wartość* (2 : 2): *GliczKsiąż* I7v; ále v tych ktorzi znáią co pocze^m chodzi [qui res penitus noverunt]/ zá nic to będzie. *ModrzBaz* 42; *Wierzę/* iż ten nic niewieć co po czemu chodzi *PudłFr* 24; Gdyż náfzá kondytia po temu niechodzi *GostCast* 71.

»w koło [z kim] chodzić« (2): Ia wftáne/ á komorá w koło zemną chodzi *PudłFr* 72; *GostCast* 2.

»za piętami chodzić« (8): A iż tuż śmierć zá káždym zá piętami chodzi. *RejWiz* 75v, 159v; *RejAp* 5v, 87, 96v, 199v; *RejZwierc* 72, 130v.

»około płotu chodzić« = *prawdopodobnie mówić nie wprost* (1): Y choćiaz fię X. K. z rzeczą rozfzyrzał/ przed fię około tego płotu chodził *NiemObr* 30.

»za pługiem chodzić« (1): Do fzcześcia drogę zágrodzi/ Które zá pługiem nie chodzi *KochMRot* A4v.

»w pługu chodzić« (1): Choć nas wiele w pługu chodzi Przedfię fię nic nieurodzi *RejRozpr* G.

»stroną chodzić« = *pozostawać na uboczu* (1): Kiedy publiká ftroną sobie chodzi/ Priwatá ná nię by kot ná myfz godzi. *RejZwierc* 222v.

»po ziemi chodzić« (1): Człowiek/ gdy mu fię wedle myśli wodzi/ Mnima/ że proftó nie po ziemi chodzi *KochFr* 37.

a. *Udawać się na określone miejsce, w określonym celu albo przybywać z określonego miejsca; wędrować; uczestniczyć; accedere* *Mącz*; *consectari* *Cn* (460) : *MetrKor* 34/134; nieraczy tam więcey choditz. *OpecŻyw* 71, 32 [2 r.]; kthorzy nyedawno pod Oczakow chodizy *LibLeg* 7/33v, 11/46, 56 [2 r.]; *RejKup* Kv, bb6; *MurzNT Matth* 14/16; *LubPs* B; *RejWiz* 40v, 190; *Leop Deut* 1/42; *KochZuz* A2v; *BibRadz Gen* 14/24, *Deut* 1/42, 3.*Reg* 22/13, 1.*Par* 17/8; ieflim łáskę nálażł przed oczimá

twymi/ nie chodź ftąd aż zalię przydę. *BielKron* 50, 62v, 111v, 214, 380, 457; *Mącz* 191d, 251a, 346c; *LeovPrzep Samb* b4; *RejAp* 149v, 168v; *RejPos* 111, 258v; *RejZwierc* 197v; *BielSpr* 53, 64v; *BudBib Tob* 12/1, *Num* 14/42, 22/12, *Deut* 12/5, 1.*Reg* 22/14, 1.*Par* 17/6; *BudNT Ioann* 21/18; *ModrzBaz* 84v, 85; dla tego załłone v ołtarza/ áby zá nię białe głowy niechodzyły/ vczyńił. *SkarJedn* 238; *SkarŻyw* 537, 599; *StryjKron* 411 *marg*, 772; *KochJez* B4; *KochFr* 72; *ReszHoz* 119; *ReszList* 161, 162; CHodził pierwey prosząc o to Posłow Kanclerz abysię zanim pryczynili. *ActReg* 6; Aby z pochodnią pod dách nie chodźili. *GostGosp* 166, 34; *WujNT Ioann* 21/18; *SarnStat* 857 [2 r.], 870; *KmitaSpit* C4; *VotSzl Cv*; *CiekPotr* 32; *KlonFlis* C; *KlonWor* 6, 50.

chodźić do kogo, do czego [w tym: od kogo, od czego do kogo, do czego (11), z powtórzeniem tego samego wyrazu (9)] (192): *anym sznyem do pnya chodzyl etc. ZapWar* 1511 nr 2067; *BierEz* P4, Q3; niechodźatż do niego/ vzdrowil flowe^m fluzebnika iego. *OpecŻyw* 42v, [34]v, 40, 71, 78 [2 r.], 87, 87v; *OpecŻywSandR nlb* 3v; *PatKaz III* 104v; cżęsto fie myy á do łaznie chodz *FalZioł* V 46, 19c; *BielŻyw* 80; *abi poflowe yego nychodzyły do Krola ye⁸⁰ M. LibLeg* 10/122v, 6/118v, 11/134, 134v, 136, 154v, 155v; *Item zeznal yłch od yarmarku do Jarmarku chodzacz kradł cżągo łzyą mogł dorwacz LibMal* 1545/93v, 1544/89v, 91v, 1545/96, 1547/125, 129v (9); *LudWieś* A2; thákże ná ręku y ná nogach łzedł ku vlicżce ktorą chodzono do rzeki *HistAl* Nv; *MurzNT Luc* 24/22, 24; *GliczKsiąż* E; [...] gdy kto chodźić do cudzey żony w dom/ kiedy mężá domá niemáłsz. *GroicPorz* hh4, h2; *KrowObr* 111v, 195v; *RejWiz* 1v, 134v; *Leop Lev* 19/31; Do Sądu zbroyno chodźić niemáią. *UstPraw* B4v; *KochZuz* A2v; *BibRadz Num* 34/8, 3.*Reg* 6/8, *Prov* 15/12, *Os* 4/15, *Matth* 10/5, *Luc* 24/24; iáko ie też chowác/ y do chorych fnym chodzyć *BielKron* 236, 5v, 21v, 24v, 36v, 38v (42); *Haec est via qua itur Ennam, Tá yełt drógá ktorą chodzą do Enny. Mącz* 492b, 307b, 357a; *OrzQuin* F4; *RejAp* 27; po thę mądrosć iełteś do Rzymu chodźiła. *HistRzym* 25, 121; A do vbogich á do nędznikow nigdy nie prołzony łam dobrowolnie chodźił *RejPos* 255v, 243; *BielSat* Dv, L3; *WujJud* 56v; *BudBib Iudic* 19/18, *Is* 57/9, *MycPrz* II B3; *CzechRozm* 81, 109v, 110, 159v, 160; *PapPan* Hhv; á iáko fię ich żonom godźi/ do igry/ biełiad álbo do tańcow chodźić? *ModrzBaz* 55; *Rzemiełnicy/ ktorz od mieyłcá do mieyłcá chodzą robiác/ á miełzkánia pewnego niemáią: [...] niechby byli od włzelkich tákich brzemion wolni. ModrzBaz* 123; *SkarJedn* 208; *Pánie/ niechodz do domu mego bom tego godzien nie iełt SkarŻyw* 243, 30, 87 [2 r.], 107 [2 r.], 141, 165 (20); *MWilkHist* A4v, K; *CzechEp* 83, 261; *NiemObr* 25; *ReszPrz* 45; *ReszHoz* 126, 132; *Dwáy zówłze z nim po Rzymie do kołciółow chodźili ReszList* 174, 156, 157, 170; *WerGość* 223; *BielSjem* 5; *PudłFr* 35; *BielRozm* 25; *GórnRozm* Mv; *ActReg* 169; *GostGosp* 32; *GórnTroas* 26; *KochAp* 11; *KołakSzczęł* C2; *WujNT Mar* 1/21, *Luc* 2/41, 18/3, s. 358, *Act* 21/4, 12, s. 495 *marg*; *SarnStat* 323, 372 [3 r.], 378, 571, 788, 931 *marg*, 1276; *SkarKaz* 162a, 453b; *Chodźiłam [kust: Chodźiła] do złołniká: cżymże mię odpráwił? GosłCast* 50; *SkarKazSej* 679a, 684b, 685a; *KlonWor* 52. *Cf chodźić z czego do kogo, do czego.*

chodźić od kogo, od czego (18): *ániechay nie chodzi od ciebie FalZioł* +2v; *LibMal* 1545/93v, 96, 1547/127, 1550/157; *BielKron* 464v; *Potym on kowal chodźił od miálthá do miálťá/ łzukáiąc fwych pieniędzy. HistRzym* 121; *ModrzBaz* 123; *SkarŻyw* 165, 212, 596; *SarnStat* 1276. *Cf »chodźić dom od domu«.*

chodzić z czego (18): kupczy y prażzolowye chodzą zhalicza *MetrKor* 57/116v [*idem*] 59/275v; *BielKron* 9, 266; Aby bez Pánłkiey woley rodzicy ze wsi nie chodzili. *GostGosp* 166; *SarnStat* 982. Cf *chodzić z czego do kogo, do czego; z czego na co*.

chodzić z czego do kogo, do czego (9): abo theż zmoldawłkyei do Krolewłkyey zyemye spojwi chodzą *MetrKor* 40/822; *LibLeg* 6/78v, 157, 159v; A s tey przyczyny chodzili z dálekich łtron do Herkulefá/ dawáiąc łie pod iego obronę *BielKron* 62, 274, 368v; *RejPos* 183v; *BudBib* 1.Par 17/5.

chodzić z czego na co [przeważnie z powtórzeniem tego samego rzeczownika] (3): to ieft wrzedzienicza iakoby mrowka barzo iadowita/ ktora chodzi z miełtcza na miełtcze *FalZioł* III 33a; á dźiesiętkámi chodźić z roboty y ná robotę máią *GostGosp* 160; *WujNT* 430.

chodzić k(u) komu, k(u) czemu (11): potym lepak kłtołu á ku odpoczynieniu chodzili *BielŻyw* 114, 29; *Diar* 39; *BibRadz* Ios 10/10; *BielKron* 113v, 234v, 260; Tunc ad eam accede cum potes, Tedy chodź ku niey gdyć łie może łtác. *Mącz* 468c; *SienLek* 53v; iuż ku mnie więcey nie chodź *HistRzym* 62v; *BudBib* I 409a marg.

chodzić na co (54): *OpecŻyw* 35, 146; ktorzi kniemu na połłuchanie chodzili *BielŻyw* 29; *LibLeg* 7/9, 11/98; *RejPs* 178v; *LibMal* 1544/91v; *LudWieś* A2; Pleban pyta kupcza chodzył ly na odpufty. *RejKup* i8, k4, r8; *RejWiz* 57; *Leop Ier* 16/5; owłzem iáki dźiał przydźie tym co chodzili ná wojnę [descendentis in praelium] *BibRadz* 1.Reg 30/24, 1.Par 12/33; Dla czego wiele ich chodźiło ná iego kazanie ná pułzczą. *BielKron* 137; potym mu broniono ná zamek chodźić *BielKron* 381, 37, 53, 63v, 195, 219 (17); *GórnDworz* Q8; *RejPos* 330v; Piotr y Ian ś. chodźili ná Nonę/ álbo ná dźiewiętą modlitwy godzinę. *WujJud* 187; *BudBib* Ruth 2/8, Ier 6/25; *CzechRozm* 81; *SkarŻyw* 87 [2 r.], 597; *BielSjem* 5; *BielRozm* 28; *GostGosp* 92; *WujNT* 358, Act 15/38, Aaaaaav; *SarnStat* 1274; *PowodPr* 9; *SkarKaz* 552a. Cf *chodzić z czego na co; »chodzić na drogę«*.

chodzić na kogo = walczyć (1): Chodźił Stopolk Michael Kniáz Kijowłki ná Połowcow *StryjKron* 185.

chodzić po kogo, po co (15): Thełch chodzac poribi łuche na gorą do komori s Sebałtianem łynem panyey łwoyey wzyála zlołchka zagłówek kwapovi *LibMal* 1544/91v; *KrowObr* 159v; *RejFig* Eev; *BibRadz* Gen 24/11; tylko do rzeki Sanu po wodę chodzili/ poczyniwłzy groble z obu łtron dla nieprzyiaćieli áby im przełpieczniey po wodę chodźić *BielKron* 348; *HistRzym* 25; *CzechRozm* 110; *SkarŻyw* 183, 452; nychocz wyęczy pomyę *ZapKóscier* 1584/49; áby iéy po háńbę y lekkość chodźić nie dopułczał *KochWz* 142; *ReszList* 170; *GórnRozm* Mv; *SkarKaz* 552a.

chodzić w co (13): Aż ieden gdy włáźnią chodźił/ Ná onże kámień vgodźił. *BierEz* D3v; *BielŻyw* 58; *LibLeg* 10/98, 11/64v, 162v; *SeklKat* Zv; *GroicPorz* hh4; *KochZuz* A2v; *SkarŻyw* 596; *SkarKaz* 419b. Cf »chodzić w drogę«, »w pole chodźić«, »w tańce chodźić«.

[*chodzić z kim = walczyć*: Przeto w ten czás gdy Aiáx y Achilles mężnie łie potykáli/ Theutrácius przyrodny brát Telephufow przyłkoczyl widzac iż Aiáx Rycerłkie łie potykał/ ku niemu łie obroćił/ y do thąd z Aiáxem chodźił/ áż go Aiáx przemogł y zábil. *HistTroj* E4, H5.]

chodzić za kim (5): za thakowymy Zlodzyeymy slyłthy thych tho stharołthw kasdy ma Chodzycz *MetrKor* 34/134v; *OpecŻyw* 87, 87v; *BibRadz* 1.Mach 4/16; *BudBib* I 409a marg.

chodzić po kim, po czym (45): *BielŻyw* 32; *LibMal* 1547/128, 1550/156, 1553/173; że chodził po miáfteczkach okolicznych/ náuczáiác. *Leop Mar* 6/6; *BibRadz Luc* 8/1, 13/22, *Act* 8/40, 15/41, 16/4, 20/2; s pieniádzmi chodził opfes po gošpodách *BielKron* 420v, 25, 143, 144, 412, 420; *HistRzym* 115v; żeć ten Pan nie po temu był/ áby był miał po biefiádach chodzić *RejPos* 43v, 204, 351v; *BudBib 2.Mach* 9/17; *BudNT Act* 9/32; *ModrzBaz* 61; *SkarŻyw* 219, 356, 597; *NiemObr* 25, 26; *WerGošć* 216 [2 r.]; *BielRozm* 28; *LatHar* 557; *WujNT Matth* 12/43, *Mar* 6/6, *Luc* 8/1, 9/6, 13/22, s. 323, *Act* 16/4; co z ruŕznicią bądź po tárgu, bądź po weŕelu chodzą *SarnStat* 500. Cf »chodzić po kołędzie«.

cum inf (27): Chodził teź mily Iezus w tych leciech częŕto krotz na poŕcżą modlitz fie bogu oyttzu wŕfechmogácemu *OpecŻyw* 35, 50; *LibLeg* 10/98, 11/57v, 162v; Pánie day mi tey wody ábych nie vprágneŕa/ á żebych thu czyrpać nie chodziŕa. *BibRadz Ioann* 4/15, *Ier* 7/2; *BielKron* 9, 53, 82v, 97, 234v (8); *Mqcz* 357a; Ktoby miał ŕwá cnotę zdrádzić/ Niechay tu nie chodzi rádzić. *RejZwierc* [238]; *BielSpr* 5v; *BudBib Num* 14/38, *Ruth* 2/8, 4.Reg 8/28; *CzechRozm* 109v; *KochFr* 62; *ReszList* 158; Ale wdy Priamus ŕam do nas proŕić chodził *GórnTroas* 26; *KoŕakSzczęŕł* C2; *WujNT Ioann* 4/15.

Przysłowie: ták nie chodząc od Annafzá do Kaiphaŕzá, woli káždy ábbreviáturá iŕdź *SarnStat* 1276.

Zwroty: »bezpiecznie (a. przezpieczno) chodzić« (3): *LibLeg* 6/78v, 159v; Beŕpiecznie wŕzędy chodzę nieboiác ŕię kazni/ Gdyź ŕię ćifná y wielcy do moiey przyiázni. *Prot B*.

»chodzić dom od domu« = *circuire domos Vulg* [szyk zmienny] (6): dom od domu chodzi zapálaiätz fie gošpody proŕŕätz *OpecŻyw* 15; iako iedeⁿ z vbogich chodzątz dom od domus [!] żebráŕ. *OpecŻyw* [34], 84v; *GroicPorz* ee3v; *KrowObr* 142v; *WujNT 1.Tim* 5/13.

»chodzić na, w drogę« = *podrózować; per viam ambulare PolAnt* [szyk zmienny] (1 : 1): *LubPs* gg6v; Nie chodź w drogę z człowiekiem zvfáŕym *BibRadz Eccli* 8/18.

»chodzić po kołędzie« [szyk zmienny] (4): *BielKom* C7v; Włoczy fie iáko z wilkiem chodząc po kołędzye. *RejWiz* 16v, 59v, 181.

peryfr. »na cudzych nogach [= *po pijanemu*] chodzić« (1): PRzeto nie rad do ćiebie ná bieŕiádę godzę/ Bo teź nie rad ná cudzych nogách do dóm chodzę. *PudŕFr* 35.

»chodzić przeciw nieprzyjacielowi« = *wojować* (1): ktorzi opátrzywŕzy ŕię w potrzeby wŕzytkie woienne/ chodźili przeciw nieprzyacielowi [*hostibus obviam procedebant*] *ModrzBaz* 117.

»pieszo chodzić« (4): Nuź y wy ktorzy pieŕzo ná drogi ŕwe chodziecie *LubPs* gg6v; *BielKron* 354; *MycPrz* II B3; tám częŕto pieŕzo ziedná towarzýŕzká chodząc/ wielkie modlitwy czyniá. *SkarŻyw* 580.

»w pole chodzić« = *walczyć* (1): Chociaź nie częŕto w pole przeciwko nim chodzą/ Rowno z meŕtwá z drugieimi w dobrej ŕławie brodzą. *Paprpán* Z2.

»w tańce chodzić« (1): Zwáŕzczą iz ćię iuź telkno/ w tańce dłużej chodzić *PaxLiz* C2v.

Szeregi: »nie chodzić ani ŕię udawać« (1): Nie chodźćielz/ áni ŕię zá nimi vdawayćie [*Nolite ire neque sectemini*]. *WujNT Luc* 17/23.

»chodzić i ugęszczać« (1): iákoź tám chodzić y vgęŕzczać ludźie nie mieli? *SkarKaz* 41b.

W przen (4) :

chodźć do czego (2): Byłem ślepym y kochałem fię w ślepoćie/ á do ćiemności chodźćem przez ćiemności. *LatHar* 568; *WysKaz* 36.

chodźć na co (1): Bo wźelki ktory źle czyni/ światłość nienáwidźi/ i na światłość nie chodźi [*non venit ad lucem*] *MurzNT Ioann* 3/20.

cum inf (1): Ale Kośćioł Bozy nie będzie chodźił pytać o Regeftr kśiąg ś. do fwoich niefzczęnych zbiegow. *WysKaz* 36.

Fraza: »nogi [komu] chodzą po kolędzie« = [ktoś] *zatacza się* (1): fukmánę vbłoconą zá rękaw zá fobą wlecze/ nogi mu chodzą po kolędzie *RejZwierc* 61.

α. *Uczęszczac*; *frequentare Calep* (34) :

chodźć do czego (32): *ReszHoz* 137; á day chodźć do twych Zborow świątych/ gdzie iest obcowanie wiernych. *ArtKanc* K8v; *SkarKaz* 39b, 41a. *Cf Zwroty*.

chodźć na co (2): *KromRozm II v v*; *Frequento* – Vítawnie na iedno mieífce chodzę. *Calep* 434b.

Zwroty: »do kośćioła chodźć« [*szyk zmienny*] (13): Rzadkom chodźyl do kończyola *RejKup* i3v; iź do końcyoła żydowfkyego z żydy wespółek ná modlitwę chodźili *KromRozm II v v*; *KrowObr* 136v, 226; Do kośćioła niewiáfły raz wtydzien chodzą w piątek *BielKron* 261, 224v; *WujJud* 189, 225v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 471; *ReszList* 158; *SkarKaz* 40a, b.

»do szkoły chodźć« [*szyk zmienny*] (15): aby ale do fśkoły chodźil/ a wćzył fie. *OpecŻyw* 35; *LibMal* 1545/98v; *HistAl* A6v, I7; *Illiteratus*, *Nieuk/ profty/ Nieumieyętny* który nigdy nie chodźił do fśkoły/ Láik. *Mącz* 195d, 125a; *MączKoch nlb* 12; *HistRzym* 18, 49v; *BielSat* N2; iufz mię ich bárzo wtyd/ y do fśkoły chodźć mi przykro *SkarŻyw* 134, 244; *CzechEp* 192; *BielSjem* 38; *SkarKaz* 42a.

W przen (1) :

Zwrot: »do szkoły chodźć« (1): ále owfzem áby fię tákich ftrzegli [...] á do fśkoły tákich miíftrzew nie chodźili *WujNT* 815.

β. *O pasieniu bydła; sequi Vulg* (11) :

chodźć nad czym (2): *Anim ią tego fobie zá niewczás poczytał/ W budzie leśney fię prześpác/ y nád fśady chodźć. KochOdpr* B3v; *Ze áni páfćerz nád owcami chodźi/ Ani oftroźnych pów zá fobą wodźi. KochPieś* 38.

chodźć z czym (2): aby befz voley pana mego na Polya ye^{go} M. pasterze y zowczany [!] y Barany nychodźily. *LibLeg* 7/33; *RybGęśli* B2.

chodźć za czym (5): *RejPs* 117v; *Leop Am* 7/15; iam ćię wziął od chlewá gdys chodźił zá drobem [*Ego tuli te, cum in pascuis sequeris gregem Vulg*] *BudBib* 1.Par 17/7; *KochPs* 118; *KochSob* 62.

W przen (2) :

chodźć nad czym (1): Oto iáko fą piękne nogi Páfćerzow tych/ kthorzy opowiadáią pokoy á prawdę/ chodząc po gorach nád owieczkámí fwemi. *RejPos* 123.

chodźć za czym (1): [*Pan do kśiędza*] *Lecz czáfem ná wełnę godzifz Kiedy zátym fśadem chodźifz RejRozpr* A4.

γ. *O potrzebie fizjologicznej* (5) :

Zwroty: »na potrzebę (przyrodzoną), po swej potrzebie chodzić« [szyk zmienny] (2 : 1): Mác w ten czas przy nich nie była/ Po fwey potrzebie chodziła. *BierEz* N4; Będziecie też mieć miejsce iedno zá obozem/ kędy będziecie chodzić ná potrzebę przyrodzoną [ad quem egrediatis ad requisita naturae *Vulg.* *BibRadz Deut* 23/12; Też ná potrzeby chodząc dworowe przed namioty/ áby vkopał dołek w zyemi/ á zákrył nieczyfstość fwoię *BielKron* 36v.

»z uryną chodzić« (1): Bywa też taka vrina z zaziębnienia mechierza/ iż częfsto z nią mufi chodzić *FalZioł* V3.

»z wodą chodzić« (1): Mictito, Vítáwicznie s wodą chodzę. *Mącz* 222b.

b. *Przyjść, zbliżyć się* (często wyraża wezwanie do wykonania jakiejś czynności; przeważnie w imp pf); *adire Mącz, Cn; accedere, procedere, venire Mącz* (74) : Chodzyfz ty Achizo miła Będziewa wždy czo mowiła *RejJóz* C7, F5; *RejKup* bb2v, bb8v, Cc; Chodz wynidzmy ná pole. *Leop* 1.Reg 20/11; Chodźcie/ wlfhapmy ná gorę Páńfką *Leop Is* 2/3, 1.Reg 16/1, *Ps* 65/5, 16, *Is* 56/12, *Ioel* 3/13, *Apoc* 6/7, 22/17 [2 r.]; Chodź fíoftro moiá/ á leż fémną. *BibRadz* 2.Reg 13/11, *Matth* 28/6, *Apoc* 22/17, 20; *BielKron* [85²] [2 r.]; Chodzyfz teraz moy miły Thomafzu/ á ogláday rány w nogach *RejPos* 120v, 121 [2 r.]; *MWilkHist* K4v; *ArtKanc* P4v; *WujNT* *Matth* 8/9, 14/29, *Act* 7/34, *Apoc* 6/1, 3 (9).

chodzić do kogo (8): *MurzNT* *Matth* 11/28; Nye brońcye dzyatkom do mnye chodzić *GliczKsiqz* H3; *Leop Ier* 50/26; *BielKron* 64v; *Mącz* 100d; *HistHel* Cv; *MWilkHist* F3v; *KolakSzczęśl* B2.

chodzić ku komu (2): *RejKup* V; chodźcie wlfzyfcy obciążeni ku mnie *ArtKanc* C17.

chodzić po kogo, po co (2): *RejRozpr* C4v; Rozeznay Boże miedzy namá/ owo krolewki ofzczep/ chodź ktory poń. *BielKron* 67v.

cum inf (1): Dziewko moja! Chodź siedzieć *KochMon* 24.

Fraza: »chodź(cie) sam« = *veni(te)* *PolAnt, Vulg* (29): choć fám perliczko: Wierna Páńfka miłośniczko *BierEz* C3; *OpecŻyw* 18; *HistJóz* A2; Chodz fám bráćie po odpráwę *RejRozpr* C4v; *RejJóz* G6v, K7v, O5v; *RejKup* f6, V; *KrowObr* 119v, 234; *Leop Ier* 50/26; *BibRadz* *Apoc* 17/1; Eho tu, Choć ty fám. *Mącz* 100d, 43c, 44c, 100d, 429d, 482d; *RejAp* 88; *HistHel* Cv; Chodźcie fám ludzie *ModrzBaz* 143; *SkarŻyw* 142, 572; Chodź fám ty do mnie Miáchále [!] Hufcow niebieskich Hetmánie. *MWilkHist* F3v, I2v; *WyprPl* A3; *KolakSzczęśl* B3; *WujNT* *Apoc* 17/1.

Zwrot: »[komu] na oczy nie chodzić« (1): Ad me in conspectum venire vetueram, Zákazałem mu był áby mi ná oczy nie chodził. *Mącz* 480b.

Szereg: »chodzić, (a) pość« (2): Chodźcie podzmyż [*Venite, et eamus*] do Gálgála *Leop* 1.Reg 11/14, 2.Reg 15/22.

c. *O ruchu figur szachowych* (11) : Drab ná proft chodzi/ ále z boku kole *KochSz* A3v; Ieden po drugim záwždy w tey grze chodzi. *KochSz* A3v; Czýmeś tknął/ tym iedź: ták fтары chodzili. *KochSz* B2, A3 [2 r.], Cv, C2, C2v, C3 [3 r.].

2. *Zachowywać się, być, przebywać; być jakimś* (1044) : *BierEz* L; *OpecŻyw* 4; *PatKaz* III 149; *TarDuch* A5; *BielŻyw* 27; Abowiem fían krolewki/ barzo dziwnie chodzi *KlerWes* Av; *March*³ V6v; Dla tego przez wlfzytek żywot moy chodzyłem záfmuczony. *WróbŻołt* 37/7, 142/8; *LibLeg* 11/57; *RejPs* 51v, 60v, 104v; *RejRozpr* Kv; *RejJóz* E8; Który fwowolnye chodzi od woley twey z dáleká *LubPs* R2, B6v, Kv, Tv, Y, dd6v; Bo pátrz kiedy pijány bez rozumu chodzi *RejWiz* 137v, 2, 8, 15,

16, 20v (19); Pofilę ie w Pánie/ á w imię ie⁸⁰ będą chodzić [*in nomine eius ambulabunt*] *Leop Zach* 10/12, 2.*Reg* 5/10, 3.*Reg* 3/14, *Prov* 28/18, *Eccli* 13/16, *Philipp* 3/17, 18; *RejFig* Dd; *RejZwierz* 16v, 91, 139v; Przez cztherdziefci dni chodzi nic nie iedząc. *BibRadz* 1.*Reg* 19 *arg*, *Ex* 18/20, *Ios* 14/8, 4.*Reg* 21/21, *Iob* 34/8, *Ps* 143/8 (10); *BielKron* 66; *Prot* Cv; *SarnUzn* F2; *SienLek* 5; *GórnDworz* M2v, R3; *RejPos* 6v, 72, 184, 209v, 249, 335v; *RejPosWiecz*² 94; *BielSat* D2, D4; A ow fobie wÍpaniły z rozważnym rozumem zawnždy wefoło chodzi *RejZwierz* 87; dopirko nędznicy poznacie co tho ieft chodzić bez obrony á bez opieki iego. *RejZwierz* 206v, 49v, 53v, 64v, 237v; byście fie chronili káždego brátá ktory nierządnie chodzi *WujJud* *ktv*; *RejPosWstaw* [21²]v; y chodził [*habitavit*] Abráhám wziemi Peliŕtymŕkiey wiele dni. *BudBib* *Gen* 21/34; Kto chodzi z mądremi/ mądry bywa *BudBib* *Is* 29/1, *Iob* 30/28, *Prov* 20/19, *Iudith* 13/19, *Eccli* 19/23; *BudNT* t *marg*, 1.*Thess* 4/1 [2 r.]; *CzechRozm* 38v, 112v; *Paprpán* D3v, K2v, K4v, L3v, Bbv, Bb3; *SkarJedn* 322, 393; Gdy w tym ímutny bárzo chodził/ iednemu fię towarzyszewi zwierzył ciężkości oney swoiey *SkarŻyw* 290, 114, 226, 300, 307, 337, 352, 558; *KochJez* A2v; *KochMRot* A3v, B2v; *ReszList* 191; A Enoch był żyw trzy ftá sześćdziesiąt y pięć lat/ y chodził z Bogiem *WerGość* 263; *PudlFr* 70; *ArtKanc* C17, O16v, R19v; *BielRozm* 27, 30; *ZawJeft* 36, 38; *GrabowSet* C4; *LatHar* 162, 171, 613; *WujNT* *Act* 21/24, 2.*Cor* 5/7, s. 682, *Philipp* 3/18, *Col* 1/10, 1.*Ioann* 2/6 [2 r.], s. 844; *KmitaSpit* C, C4v; My też z fercá do świętych Bożych tełkniąc/ drogi fię ich trzymaymy/ którą chodzili *SkarKaz* 638a, 122a, 314a, 580a, b.

chodzić między kim, między czym (16): *OpecŻyw* [34]v; iako zawnždy w niewinności chodził między ludem żydowskim *WróbŻolt* gg8; *RejPs* 125, 136; *RejWiz* 33v; *RejZwierz* 23; *BibRadz* *Lev* 26/12, *Ier* 37/4, 4.*Esdr* 3/33; *BielKron* A5; *RejZwierz* 54, 82v, 136v; *BudBib* *Lev* 17/8; *KotakSzczęśl* B; *WujNT* *Apoc* 2/1.

chodzić pod czym (28): *BielKron* 429v; *RejAp* 22, 70, 84v, 104v, 106, 120; chodziliŕmy pod niewolą á pod frogofcią zakonu *RejPos* 33; Prorocy święci iego/ ktorzy chodzili iáko pod iárzmem pod ciężkością zakonu ftárego *RejPos* 240v, 34, 44v [2 r.], 47v, 85, 221v (13); *RejZwierz* 128, 198v, 259v; *CzechRozm* 228v; *CzechEp* 37.Cf »pod brzemieniem chodzić«, »pod jarzmem chodzić«.

chodzić przed kim, przed czym (75): *OpecŻyw* 177; *TarDuch* E2v; iuż beŕpiecznie będę chodził przed oblicznoŕcią twoią *RejPs* 171, 31v, 36, 147v, 190v; *MurzHist* L2v; *LubPs* H4 *marg*, T, X2v [2 r.]; *KrowObr* 27v; *Leop* 2.*Par* 7/17 [2 r.]; á iŕbyŕ z pokorą chodził przed Bogiem twoim. *BibRadz* *Mich* 6/8, *Gen* 24/40, 2.*Par* 7/17 [2 r.], *Ps* 50/12, 116/9; *BielKron* 18; *RejAp* 120v, 186v, 187, 192; dziękował pánu bogu/ chodząc przed nim we wÍzem przykazaniu iego *HistRzym* 46v; á nigdy nie chodzifz bez tego trádu/ tho ieft bez márnego grzechu/ przed Máyeŕstatem Páńŕkim. *RejPos* 216, 30v, 80, 86, 110, 124 (30); *RejPosWiecz*² 95v; *RejZwierz* 23, 192; przed Bogiem chodził Noe. *BudBib* *Gen* 6/9; y zbuduię mu dom wierny ŕe będzie chodzić przed pomázáncem moim po wÍztyki dni. *BudBib* 1.*Reg* 2/35, *Gen* 48/15, 1.*Reg* 2/30, 3.*Reg* 8/25 [2 r.], *Ps* 114/9, *Mal* 3/14; chodź przedemną/ (to ieft ták fie rzáđ w tym żywoćie/ iáko fie mnie ípodoba) *CzechRozm* 75; *SkarŻyw* 114, 261; *NiemObr* 17; *ArtKanc* A18, L9; *SkarKaz* 350b.

chodzić za kim, za czym (58): Ktorzy zá cyálem w ŕáđzy nyeczyŕtoŕci chodzą *KromRozm* I D2v, D3; *MurzNT* 93v, *Ioann* 10/27; *KrowObr* B4; a nie będą chodzić zá zloŕcią fercá ŕwego nagorŕŕego.

Leop Ier 3/17, *Deut* 11/28, *1.Par* 5/25, *Ier* 16/12; Y nie będą chodzić dálej zá vporem złośliwego fercá fwego. *BibRadz Ier* 3/17; á nie chodźcie zá Bogi cudzemi ná wáfz vpadek. *BibRadz Ier* 7/6, *Deut* 28/14, *Ios* 14/9, *Iudic* 2/19, *Ps* 81/13, *Ier* 7/9 (10); Assector, Vítáwicznje násláduyę/ chodzę zá kim. *Mqcz* 385a; *RejAp* 119 [2 r.], 141, 195; iż fie on záváždy o ty ftára/ á nigdy ich nie opuścza/ kthorzy chodzą zá nim. *RejPos* 83, 81v, 82, 187v, 271; *BudBib* 3.Reg 14/8, *Ier* 25/6; Chriftulá nálládować: á práwie zá nim ftopámi iego chodzić. *CzechRozm* 225, 174, 225, 225v, 226, 233 (12); *ModrzBaz* 39v; *CzechEp* 26, 62, 106, 368, [396], [415]; *NiemObr* 10, 115; *ArtKanc* P7, S16v; Ci chodzą zá Báránkiem gđziekolwiek idźie. *WujNT Apoc* 14/4, *2.Petr* 2/10, s. 872; áby fię náuczyl wfzytko z rádá czynić/ [...] y zá fwemi áffektámi nie chodzić *SkarKaz*)(4.

chodzić po czym (45): *LibLeg* 10/59v; Droęę tę rácz mi oznáymić po ktorey mam chodzić *LubPs* ee5, bb, bb6v; *BibRadz Deut* 13/5, *Iudic* 2/22, *Is* 48/17, *Ier* 42/3; á náucz ie dobrej drogi po ktoreyby chodźili *BudBib* 2.Par 6/27; *KochPs* 208; *NiemObr* 80.Cf »chodzić po drodze«, »po świcie chodzić«, »chodzić po ścieżkach«, »po ziemi chodzić«.

chodzić w czym (387): *TarDuch* E2v; á tedi więcz będę chodził w prawdzie twoiey *WróbZólt* 85/18, 22/4, 88/16, 31, gg8, 118/1 [2 r.] (11); *RejPs* 33v, 147v, 163, 190v; *LibLeg* 11/154v; *KromRozm I* B4v, D2v, D3, E3; *MurzNT Ioann* 8/12; kto mye nálláduye nye chodzi w ćyemnoścyach. *KromRozm III* B8v; *LubPs* D2v, F2v, F3, Gv, G2 (18); *SeklPieś* 20; Aby wfzyfcy według powołánia y poświęcenia fwego/ w dobrych vtzynkach chodzili *KrowObr* 61v; áby fie vítáwicznje modlili/ wtrzewości chodzili *KrowObr* 62v, 6, 59v [3 r.], 61v, 64, 187, 258; *RejWiz* 8v, 49v [2 r.], 58, 79v, 88 (19); ktory chodził w prośtoćie fwey. *Leop Is* 57/2; A byli oboie fprawiedliwych przed Bogiem/ chodząc we wfzytkich przykazaniach y vřprawiedliwieniach Páńklich bez przygany *Leop Luc* 1/6, *1.Par* 5/25, *Iob* 8/6, 18/8, *Ps* 37/6, 85/11 (16); *RejZwierz* 131; Ale y Lot ktory chodził w towarzyřthwie z Abrámem/ miał też wiec dofyć/ wołow y namiotow. *BibRadz Gen* 13/5, I *7, *Gen* 18/5, *3.Reg* 6/12, 8/61, 15/3 (20); *BielKron* 79v; *GrzegRóżn* C4; *Mqcz* 363b; *SienLek* 92; *RejAp* 30, 118, 120v, 185, 186 (8); *HistRzym* 40v, 46v; iáko záváždy wierny chodzi w opiece Páńkiewy *RejPos* 39v, 7v, 14v, 15, 15v, 17 [2 r.] (85); *RejPosWiecz*² 93v [2 r.], 95v; *RejPosWiecz*³ 98v; *GrzegŚm* 24; *KuczbKat* a2, 110; będziefz záváždy chodził w beřpieczney nádziei *RejZwierz* 128, 134v, 136v, 173v, 190 [2 r.], 192 (10); *RejPosWstaw* [41⁴]v, [110²], [110³]; *BudBib* 3.Reg 6/12 [2 r.], *Iob* 31/5, *Ps* 77/10, 85/11, 137/7 (16); *BudNT Rom* 6/4, *Eph* 5/3; ktoryby potym w ćiele też chodzić miał/ gdy fie wprzod bes ćiáłá nábuiał. *CzechRozm* 38v, 39 [2 r.], 116v, 210, 213, 214, 256, 259; *KarnNap* B2v; *ModrzBaz* 94v; *SkarJedn* 8, 401; że Anioł w perfonie Bożey okázuiący fię/ chodził ták w křztałćie ludzkim *CzechEp* 262, 3, 23, 37, 116 [3 r.], 131 (11); *NiemObr* 18, 79; *KochEpit* A3v; *KochMRot* A4; *WerGość* 209, 267; *ArtKanc* A16v, A18, E6, L5v, L9 (12); *BielRozm* 9; Długi tzas niebozeta wnierzadzie chodzili *Paprup* A3; *GórnTroas* 4, 32; *GrabowSet* B4, D4, K4; *LatHar* 305, 685, 737; *KołaKszczęśl* B, B4; *WujNT Luc* 1/6, *Ioann* 8/12, s. 338 *marg*, *Rom* 6/5, 13/13 (23); á fpraw to/ ábychmy chodzili w rořkazánium twoim *SkarKaz*)(3v, 2a, 8b, 315b, 350b, 516a, 638b. Cf »w beřpieczeństwie chodzić«, »w błędzie chodzić«, »chodzić w błogosłáwienřstwie«, »chodzić w bojaźni«, »w jednej cenie chodzić«, »chodzić w drodze«, »w jarmie chodzić«, »chodzić w ścieżkach«, »w żálobie chodzić«.

W porównaniach (106): *RejPs* 63v; Tak ci chodzi by łzalona/ a prawie beż pamięci *RejJóz* C5, D5, F3v, P2v; Iako Błazen takem chodził. *RejKup* t8v, bb2; *BielKom* F; *LubPs* H4 marg, L4v; *KrowObr* 27v, 121v; Ze chodzi by ftłuczony bez rozumu práwie *RejWiz* 41v; Czwarty rodzaj iuż też łą oni wżeteczniczy/ Co chodzą by łzalani vbodzy nędznicy *RejWiz* 78, 11, 12v, 26, 39v, 41 (21); *RejZwierc* 69v; *BielKron* 181v; *RejAp* 30, 120v, 148, 168; iż tu łobie chodzi iáko paw/ buiáiąc po łzyrokołciach łwiátá tego *RejPos* 204, 17, 61, 76v, 80, 108v (23); *RejPosWiecz*² 94 [2 r.]; *KuczbKat* a2; Leż zázwdy chodzi by Gęś ofzemłána/ A prawdá iáko krolewná vbrána. *RejZwierc* 216; Coż páni ftára działamy/ Práwie iuż łwiát opułzczamy/ Puginęły y biełiády/ Práwie chodzimy by báby. *RejZwierc* 235v, 2, 7, 61v, 82v, 85 (28); *BudBib Soph* 1/17; *PaprPan* X4v, Z2, Aa3v; *ModrzBaz* 94v; *SkarŻyw* 134; *KochFr* 28; A on chodzi iákoby go teraz gárnarcz z gliny vlepil *WerGość* 236; *BielRozm* 9; *GórnTroas* 4, 34; *GrabowSet* P2; *PaxLiz* B2.

Przysłowia: Kto łie zázwdy łtrzeże ten bezpiecżno chodzi. *BielŻyw* 41.

Gdy kto ná łwiece nábełpiecżniey chodzi/ Ten iáko dudek łam w łidło vgodzi. *RejZwierc* 230.

Zwroty: »bezpiecżnie (a. przezcpecżnie), w bezpiecżeństwie chodzić« [*szyk zmienny*] (20 : 9): *BierEz* L4v; *BielŻyw* 41; *RejPs* 136, 171; *RejKup* z6; *LubPs* bbv; A kázdy im bełpiecżniey w łwym vporze chodzi/ Tym rychley nie obaczý gđzye w łidło vgodzi. *RejWiz* 8v, 137, 172v; *BibRadz Prov* 3/23; A thák thu obáčż w iákim bełpiecżeństwie chodziłz/ á iáko mozełz zázwdy być łrog łprzećiwnikowi łwemu *RejPos* 78, 37v, 86, 110v, 177, 206v (14); *RejZwierc* 128, 138v, 198v, 230; *SkarŻyw* 261.

»w błędzie chodzić« (1): Zrzáđenje pierwłze po Bodze/ Dáło łudziem tu dwie drodze: Ktorzy łch nie dobrze wiedzáz/ w błędzie wielkim zázwdy chodzą *BierEz* F.

»chodzić w błogosłáwieństwie« [*szyk zmienny*] (11): A czoż łie inłżego nád tákim cżłowiekiem moze łtác/ łedno iż iuż vłtáwicżnie beđdzie chodził w błogosłáwieństwie Páná łwoie⁸⁰ *RejPos* 65, 16v, 30, 44, 63v, 86 (11).

»chodzić w bojáźni« [*szyk zmienny*] (15): *RejPs* 36; *LubPs* aa6v; Then Enoch chodził w boiáźni Bożey [*ambulavit Chanoch cum Deo*] á pothym nigdy nie był widzian. *BibRadz Gen* 5/24, I *4; *RejAp* 192; *RejPos* 44v, 57v, 58, 305, 306, 350; *SkarŻyw* 114; *GrabowSet* P3; kośćioł po włzytkiey łudłkiey łiemy y Gálileiey y Sámárie y miał pokoy/ y budował łię chodząc w boiáźni Pánłkiey [*ambulans in timore Domini*] *WujNT Act* 9/31; *GosłCast* 35.

»pod brzemieniem chodzić« [*szyk zmienny*] (2): *RejAp* 32v; pod ktorých [*grzechów*] brzemieniem chodząc/ połłuzny był Bogu *CzechEp* 317.

»w jednej cenie chodzić« = *mieć tę samą wartość* (1): Ták tu chudy iáko pan w łedney cenie chodzi *PaprPan* T2.

»chodzić drogą, po drodze, w drodze, na drogę« = *ambulare in viis a. per viam* *Vulg, PolAnt* [*szyk zmienny*] (88 : 10 : 10 : 2): *OpecŻyw* 54v; aby vmiał tą drogą chodzić *WróbŻołt* 31/8, 100/6, 118/3 qq7, 127/1; *BielKom* B4v, B6, E8v; Chodząc drogámi memi/ iużby był włzytko k myłli miał *LubPs* S4v; A tu vłtáwicżnie chodzą w łwyętych drogach yego *LubPs* cc6, X3, aa4v, aa5, bb4, eev; *Leop Deut* 5/33, 11/22, 30/16, 3.Reg 3/14, 2.Par 21/6 (9); *BibRadz 3.Reg* 8/58, 11/33, 38, 15/26, 4.Reg 21/21 (13); chodził drogámi Bożemi *BielKron* 4v; á chodź po drogach łercá twego *BielKron* 82; żeś

nie chodził drogami oycá twoiego *BielKron* 86, 3v, 45, 76v, 78v, 79v (12); *KwiatKsiąz* Fv; *RejAp* 102, 158v; którzy tą drogą przez śmutki wielkie dla Bogá chodzili *HistRzym* 122v; *RejPos* 112, 204v, 349, 349v, 350; Kto iest prawie błogolławiony/ á práwą drogą chodzi. *RejZwierc* B2, 138 [2 r.], 138v [4 r.], 142 *marg*, 206 [2 r.], *Aaa4*, *Aaa4v*, *Bbbv*; *WujJud ktv*, 39v, 40 [3 r.], 42v, *Nn2*; *BudBib Eccli* 49/11, *Deut* 8/6, 30/16, *1.Reg* 8/3, 5 (9); *MycPrz* I [A3]v; *BudNT Act* 14/16; Nie chodźcie ná drogę Pogánów *CzechRozm* 235, 38v [2 r.]; *ModrzBaz* 23v; *CzechEp* 106, 340; *NiemObr* 78; Chodźcie drógą oycá śwého *KochMRot* A3v; *ArtKanc* P20v; *GrabowSet* O2, Q4v; *WujNT Act* 17/15, s. 860; *WysKaz* 7, 21; *SiebRozmyśl* A2v, Bv; *SkarKaz*)(2v; *GosłCast* 35; *SapEpit* B4v.

»dwie ma drogami chodźcie« = *postępować obłudnie* (1): Biádá temu [...] / który dwiema drogami chodźcie. *SkarKazSej* 662a.

»gościńcem chodźcie« (1): Kto ná niewinne foldruiący? [...] Czyli ci którzy się prawym gościńcem chodźcie rozumieją: chociaż śpofnie od Chriftułá błądzą? *CzechEp* 98.

»w jarzmie, pod jarzmem chodźcie« (3 : 1): Znák dawáiąc iż choć się tu wolnie rodzimy / Przed się iednák pod iárzmem do śmierci chodzimy. *RejWiz* 88, 55; w iárzmie ty Litwinie przyrodzonym iáko wól chodźcie *OrzQuin* Q4; *GórnDworz* Gg3v.

»posłem chodźcie« = *posłować* (1): Do Turek posłem chodźcie *KochFr* 53.

»przodkiem chodźcie« = *być najlepszym* (1): REy bowiem iáko mówią ty śam w Polścze wodźcie / W náłzym Polśkim ięzyku ty śam przodkiem chodźcie. *RejZwierc* A4v.

»pustopas chodźcie« [szyk zmienny] (7): Wiełż że iest Boża wola ábychmy ták żyli / A pułtopás iáko źwirz nigdy nie chodzili. *RejWiz* 57v, 88v, 138v, 139, 178; *RejPos* 331v; *RejZwierc* 83v.

»społu chodźcie« (1): Gdyż się też opowiadáć raczy / iż on zázwdy więczy pilen zábłędzonych owieczek swoich / niżli tych ktore śpołu chodzą w oney wdzyęcźney śpołeczności świętego zgromádzienia iego *RejPos* 183.

»chodźcie stady« (1): Y Kxieža choc chodzą śtady Mało y w nich znaydzie rady *RejKup* p3.

»w stadku (a. stadzie) chodźcie« [szyk zmienny] (2): Dobrzy w iego reyełtrá ci nigdy nie wchodzą / Chociay tu w iednym śtadku śpołu z złemi chodzą. *RejWiz* 79v; *RejAp* 118.

»stopami chodźcie« [szyk zmienny] (9): to iest tych którzy śtopami wiáry oycá Abráhámá chodzą. *CzechRozm* 74v, 79v, 174, 225 [3 r.], 233; *CzechEp* 49; *WujNT* Ddddddv.

»stroną chodźcie« = *stronić, unikać* [szyk zmienny] (10): Iuż y zyłk śyn moy ś[f]ortuną Chodza śobie jnńlá śtroną *RejKup* p3; A od twego przykazánia zázwdy śtroną chodzą *LubPs* aa5v, H4; *RejWiz* 31v, 33v, 44; *RejAp* 30; Wnet będą mówić iż tho s tego nic dobrego nie będzie / bo wśzytko fántáłtykuiąc śtroną chodźcie. *RejZwierc* 24v, 85, 113.

»chodźcie ścieżką, po ścieżkach, w ścieżkach« = *insistere vestigiis* *JanStat* [szyk zmienny] (7 : 5 : 1): *RejPs* 84, 175; *KromRozm III* G5; Błogolławiony to człek cóś ty mocą yego / Który chodźcie w ścyefłkach twych s śercá vprzeymego *LubPs* S6v, aa6v, bb4; *RejWiz* 97, 136; y będziemy chodźcie po ściefłkach iego [et ambulabimus in semitis eius] *Leop Is* 2/3; á nigdy nie chodź ściefłką żywotá złego *HistRzym* 60v; y náuczy nas drog swoich / y chodźcie będziemy ściefłkami iego. *SkarJedn* 9; *KochPs* 83; *SarnStat* 48.

»po, na świecie chodzić« [szyk zmienny] (11 : 2): *RejKup* r7v; *KrowObr* 200, 223v, 229v; Także ludzie na świecie też chodzą by wściekli. *RejWiz* 72v; Póki będzieś w tej nędzy po tym świecie chodzić. *RejWiz* 107, 47v, 87, 127; *BielKron* 24v; *RejZwierc* 158, 230; *GórnTroas* 32.

»chodzić za tarczą« = *być pod osłoną* (3): Już thaki za bezpieczną tarczą zawždy chodzi/ Ze go żadna przygodá nigdy nie vgodzi. *RejWiz* 103; *RejZwierc* 194v, 195v.

»wolno (a. wolnie) chodzić« [szyk zmienny] = *być wolnym* (12): *FalZioł* IV 56b; niechbi sobye wolnie chodziły po pansthwy nałchim *LibLeg* 10/59v, 11/159v; *RejZwierc* 125v; Na ten czas chodził Ieremiałz wolno między ludźmi [*libere ambulabat in medio populi Vulg*] *BibRadz Ier* 37/4; Pułzczon potym przez Neroná y wolno chodził *BielKron* 143, 395v, 416v, 466v; *KochPs* 181; *SkarŻyw* 300; *GórnTroas* 15.

»po, na ziemi chodzić« = *super humum gradiri Vulg* [szyk zmienny] (8 : 1): Animal terrestre, [...] Zwyrzę co pożyemy chodzi. *Murm* 44; *BartBydg* 157; *HistAl* M5v; *Leop Deut* 12/1, *Is* 42/5; *RejPos* 332v; WSzyłcy/ ktorzy po ziemi chodźicie/ Ku czci pánu wełoło krzyknicie *KochPs* 149, 92; Włzytko co łie rodzi/ Bądź po ziemi chodźi *SzarzRyt* A.

»w żałobie chodzić« = *lugere Vulg* [szyk zmienny] (10): *RejWiz* 165v; *RejZwierc* 14; Prosequi lachrimis mortuos, Opłakáwác śmiec ych. W żałobie chodźi. *Mącz* 386a, 331a; *SkarŻyw* 349; *KlonŻal* B; *WujNT Matth* 9/15; Iáko Egipt włzytek 70. dni Iákobá płákał/ to ielt w żałobie po nim chodźi. *SkarKaz* 385a, 5b, 385a.

Szeregi: »być a (i) chodzić« (2): *RejAp* 118; iż zawždy była á chodźiła w boiáźni Bożey przed oblicznołciá łwięta Pána łwego. *RejPos* 305.

»mieszkać a chodzić« (1): ábowiem miełzkáiąc á chodząc między pogány/ widźiałem ie kwitnącymi *BibRadz 4.Esdr* 3/33.

»chodzić a przebywać« (1): á co ielt Kołcioł zebránia náłzego Krześciánłskiego/ w ktorým day Pánie Boże nam vłtáwicznie chodźi á przebywác *RejPos* [137]v.

a. Ulegać, być posłusznym (85) :

chodzić podług (a. *wedla*, a. *wedle*, a. *według*) *czego* (83): *BielKom* C3; Ktory ná włłem myał chodźić wedle woley yego *LubPs* S2, O6 *marg*, R5, S2 *marg*, Xv *marg*; *GroicPorz* ppv; ktorzy według włálnych łwoich żądź będą chodźić *KrowObr* 240, 138, 138v; *RejWiz* 131; Y chodźili według zwyczáiow onych Narodow [*ambulaverunt iuxta ritum gentium*] *Leop 4.Reg* 17/8, *Ier* 9/13, *Act* 22/12; y chodźiłeś wedle rad ich *BibRadz Mich* 6/16, *Gen* 6/9; *RejAp* 59v; ktokolwiek będzie chodźił wedle woley iego *RejPos* 127v; Duch Boży nie ielt z wámi/ á wedle łwiáthá chodźicie *RejPos* 144v, 21, 39v, 40v, 42v [2 r.], 43 (48); *RejZwierc* 192; *WujJud* 17; ktorzy wedle żądź łwoich chodźąc/ mocy Bożey nieználi. *BiałKaz* D4; *BudNT Rom* 8/1, 4, 1.*Cor* 3/3; *CzechRozm* 225; *CzechEp* 116; *ArtKanc* P5; *KołakSzczęśl* A3v; ktorzy nie podług ciáłá chodźimy/ ále według ducha. *WujNT Rom* 8/4, *Mar* 7/5, *Act* 21/21, *Rom* 8/1, 1.*Cor* 3/3, 2.*Cor* 10/2, *Eph* 2/2, 2.*Ioann* 6.

Zwrot: »po [czyjej] woli chodzić« [szyk zmienny] (2): *PaprPan* Gg3v; BOgá łię bać dźiatki trzebá [...] Y po iego wóléy chodźić *KochMROT* A2v.

b. *O ciąży; partum ferre, uterum ferre Mącz, Cn; gerere utero Mącz; continere in albo, gestare in albo, gestare in utero, partum gerere Mącz (34)* : Przetho brzemiennie maią fie laznie wiarować/ wyjąwszy gdy iuż nadedniem chodzą *FalZioł V 30v; CzechRozm 135v.*

chodźć z kim, z czym (9): Z tych rzeczy pewnie fie nadzieway chore⁸⁰ á mdłe⁸⁰ dzieciątka: z ktorim na ten czas niewiafta chodźć. *FalZioł V 17d, V 17d. Cf Zwroty.*

Zwroty: »bydłem chodźć« (1): Forda, Bos pregnans, Która bydłem chodźć. *Mącz 133d.*

»brzemienną, brzemienna, z brzemieniem chodźć« [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): *PatKaz II 76; żoná Fineefowá/ chodźć brzemienna [praegnans erat] Leop 1.Reg 4/19; CzechRozm 141; iłz pánná zbrzemieniem chodźć. SkarŻyw 183; GórnTroas 63.*

»ciężka, ciężką chodźć« [szyk zmienny] (5 : 1): *FalZioł I 155b; á krolowá iuż chodźć ciężká HistAl A4v; Mulier gravis, Ciężká chodźć. Mącz 149c, 121d, 483c, 509d.*

»dziatkami (a. dziećmi), z dziatkami (a. z dziećmi) chodźć« (7 : 2): iefłi niewiafta z dzieczmi chodźć *FalZioł V 15, IV 34c; Partum ferre dicitur femina, Dziećmi chodźć/ Brzemienną być. Mącz 121d, 149c, 509d; ktora iuż przedtym począwłzy dziatkami chodźć? CzechRozm 135, 127v; GosłCast 23; KlonWor 63.*

»z synem (albo z dziewką), synem (albo dziewką) chodźć« (4 : 4): Iefłi z fynem albo z dziewką: chodźć. *FalZioł V 15, V 15; Znáci iefłi Páni/ Dźiewką álbo Synem chodźć. SienLek 112v marg; pewnie fynem chodźć SienLek 112v, 112v; iefłi fynem iefłi dziewką chodźć. CzechRozm 135, 135v; bo gdy z tym złym fynem ALEXándrem chodźć KochOdpr D2v.*

»płodem chodźć« (1): Gerunt utero sexagenis diebus, Po fżeśćidziefiąt álbo přes fżeśćdiefiąt [!] dni płodem chodźć. *Mącz [390]c.*

3. *Starac się, zabiegać (19)* : á wyznawłzy ią [prawdę pańską] pochlebuią chodźć przedfię owym co im o cożkolwiek v nich idzie. *RejAp 179v.*

chodźć (o)koło kogo, (o)koło czego (11): a to mayą na bacžnoŃczy dobrej myecz, y otho sye pylne staracz y okolo the⁸⁰ chodźć *LibLeg 10/70, 11/26; GliczKsiąż G5v; Leop 1.Mach 11/1; tak długo chodźć okolo tego áz ią zwiodł łobie BielKron 462v, 52; RejZwierc 64; SkarŻyw 62, 207; Koło wŃzelkiey poŃługi vprzeymieś chodźć. LatHar 518; SarnStat 259.*

chodźć za czym (2): kthorzy zá łuknią/ á kołztownieyŃzym vbiorem chodźć *GórnDworz L6; ModrzBaz 55.*

chodźć o czym (5): O dzyefięćinę klną popi/ Tobyećby to o tym chodźć/ Iákoby to poŃtánowić *BielKom A2v; RejWiz 109, 177v; y ták chodźć o tym/ Ze muŃiáá być iego poŃlubioną potym. KochFr 87; PaxLiz E2v.*

4. *Nosić się, ubierać się, nosić, mieć coś stale przy sobie; incedere Mącz, Cn; grassari, ire Cn (377)* : Czemuż pry w ten czas łpokoyny/ Chodźć tákó bárzo zbroyny. *BierEz P3v, 114; BielŻyw 108; RejRozpr H3v, I3; LudWieś A3v [2 r.]; RejKup t8, cc5; GliczKsiąż F4v; KrowObr 129; By teź wiere iákó Paw vbawłzy fie chodźć. RejWiz 98v, 18, 92v, 104; RejZwierc 80; BielKron 459; GórnDworz L7 [2 r.]; BielSat Dv; RejZwierc 50v; rádźi chodźćie vŃłrzywłzy łię Ńrebrem y złótem. ModrzBaz 143, 14v; PudłFr 73; BielRozm 25; GórnTroas 12, 28; SarnStat 431; ZbyłPrzyg A3 [2 r.], A3v, B2, B3v.*

chodźć bez, przez czego (7): Ci Mnifzy bes tzapek/ bes botow/ bes łfukien chodźćli *KrowObr* 137; *BielKron* 260v; kiedy kto chodźćł bez vbránia *GórnDworz* Iv; *RejPos* 82v; *BudBib Bar* 5/30; *KochFr* 15.Cf »bez broni chodźćć«.

chodźć po jakimu (4): *GórnDworz* N5; *RejZwierc* 243v; Ci ktorzy v was po Turecku chodźćą/ wino niź wodi wołą. *GórnRozm* D3, D3.

chodźć z czym (44): *BierEz* P3v; kładz do obuwy mech ktori na dębie rołcie, á tak z nim chodźć. *FalZioł* V 65; *RejKup* t7v, v3; A tá iedno bełpiecznie vmie nas rozeznáć/ Od onych błędnych źwirzát ktore chodźćą z rogi *RejWiz*; *UstPraw* K2 [3 r.]; *RejFig* Bb2; błáznował krolowi chodźćąc s kijem iáko błázen *BielKron* 105v, 23, 261v, 430v; Więcz iedni gołá brody/ á z wáfy chodźćą *GórnDworz* L6; *RejZwierc* 28v, 165; *CzechRozm* 234 *marg*, 234v [3 r.], *2v; A iák żywo w tym miełcie ták łie męźni rodą/ Poznay y łam widzác to z iákim Herbem chodźćą. *PaprPan* G, S4v; *ModrzBaz* 84v [2 r.]; *SkarŻyw* 399; *BielSjem* 22; *BielRozm* 10; Claviger – Ten ktori zbuławą chodźći. *Calep* 204b; Móy to obyczay zówždy z łukiem chodźćić. *KochFrag* 45; *SarnStat* 16 [2 r.], 500 [4 r.], 858, 871. Cf »z bronią chodźćć«.

chodźć na czym (3): Anypodetus, [...] Bołak/ Mnich. ktorý ná drevniánych trepkách chodźći. *Mącz* 12a, 367a; Noźká zówždy chędogá/ bo chodźći na korku *BielSat* D2v.

chodźć w czym (221): botz ktorzy w miękkim odzieniu chodźćą/ w krolewłkich palátzách miełłkaią. *OpecŻyw* 47v; *ForCnR* E3v; W łzkorniách á w trzewikoch łmierdzáczych chodźćić: ielł rzecz brzydka. *FalZioł* V 65; *BielŻyw* 29, 46; *GlabGad* L; *MiechGlab* 62; *RejPs* 51v; *LibMal* 1543/69v, 70, 75, 75v [2 r.], 1544/81v (21); *RejRozpr* E4v, I3; Teź łtey welny chodźćy włubie. *RejKup* h3v, Xv; *HistAl* D4v; *MurzNT Matth* 6/25, *Luc* 7/25, 20/46; *BielKom* F4; *GliczKsiąź* F2v, F4v [2 r.], G6, H2; Tedy m łie ya oblokłłfy chodźćł w włofienicy *LubPs* I3; wkomzách y w dáłmuciacz chodźćą *KrowObr* 36v, 61v [2 r.], 106, 106v [5 r.], 107 [2 r.], 126v (17); Ieden chodźći w powrozye/ á drugi w birecie *RejWiz* 183v, 15v, 33v, 89, 126, 141v, 153v; *Leop Ruth* 3/15, 3.*Esdr* 3/6, 1.*Mach* 8/14; Ktoź wiewał by mołoko w iápończy chodyło. *RejFig* Cc7v; *RejZwierc* 35v, 123, 127, 131; *BibRadz* I 48c *marg*, *Lev* 19/19, 2.*Reg* 20/8, 1.*Mach* 11/58; *Goski* 15; iź w tych czápkách chodźćili ktore znáczyły wielkie wefełe po włzytkim miełcie. *BielKron* 145, 4v, 10, 13v, 25v, 110 (31); Cucullatus, Ktorý w kápicy chodźći/ Kápicznik/ Mnich. *Mącz* 70d, 453d [2 r.]; *OrzQuin* Kv, P3v [2 r.]; *Prot* B2, D; Chodźć w kápturze á krew pufzczay. *SienLek* 43v; *RejAp* CCv, 36v [2 r.], 37, 37v, 142, 170v, Ee2; *GórnDworz* K2v; *HistRzym* 12; Nie chodźćł w Szárlacie/ w Háłłafie/ w Dáłmucium/ áni w źádneý wmyłłoneý kápicy *RejPos* 13, 138v, 170v, 228, 298v; *BielSat* B3, D3; y w odzieniach Sodomłkich chodźćą *GrzegŚm* 59, 27; Vźrzyłz go w łzárzy czo chodźćł w zieleni. *RejZwierc* 229v, 20, 53, 57v, 103v, 111v, 178v, 243; *BielSpr* 2; *MycPrz* I B2; *Strum* P3v; *CzechRozm* 39; *PaprPan* B3v, Gg3v; *ModrzBaz* 50v, 51 [3 r.], 109v, 142; *KochPs* 49; *SkarŻyw* 52, 74, 92, 98 [2 r.], 185 (9), *MWilłHist* E4v, Gv; Y owcá w wełnie nie dla łiebie chodźći *StryjKron* 279; *CzechEp* 165, 348; Dwór włzyłtek wczérni prze cię/ Kryłki/ chodźći. *KochFr* 27; *KochMRot* A4v; *WerGość* 223; *BielSjem* 4, 23 [2 r.]; W czérwonéý czapce chodźćł *KochPieś* 21; *PudłFr* 33, 49, 54; *ArtKanc* K; *BielRozm* 12, 30; Soleatus – Ten ktori wtrzewikách wirzezanich chodźći. *Calep* 988b; *KochFrag* 18; *WyprPl* A2v; *KołakSzczęśł* B2v; Strzeźćie łię Doktorow/ ktorzy chcą chodźćić w długich łzátách/ y być pozdrawiáni ná rynekách *WujNT Mar* 12/38, s. 220 *marg*,

Luc 20/46, *Apoc* 3/4; *WysKaz* 42 [2 r.]; *SarnStat* 262, 293, 665, 920; *KmitaSpit* C; *CzahTr* F2, L2; *SkarKazSej* 668a; *KlonFlis* E2; *KlonWor* **v, 14, 49; Drugą chodzi by Turczyn w wyłokim kiwiorze. *ZbylPrzyg* A2v, A4 [2 r.], B, B3, B3v, B4v. Cf »chodzić w bieli«, »chodzić w żałobie«.

Zwroty: »chodzić w bieli« (1): Będą zemną chodzić w bieli: ábowiem godni fą. *WujNT* 278.

»boso chodzić« [szyk zmienny] (18): Bo fom chodził wkaždy pyątek *RejKup* g5, r6v; *BielKron* 272v, 394v, 443v, 462; *RejPos* 100, 225v; *BielSat* I4v; Włzyfcy iego vczniowie bofo chodzili *SkarŻyw* 575, 32, 454, 573, 576; *ReszList* 176; *BielSjem* 15; *SkarKazSej* 705b [2 r.].

»z bronią, bez broni chodzić« = (nie) być uzbrojonym [szyk zmienny] (6 : 1): Abowiem wedle Prává/ Podwoyfki nie má z bronią chodzić. *GroicPorz* g4, h2 [2 r.]; *BielKron* 346; *BielSpr* 59; á ludzie waleczni nie chodzą bez broni *GórnRozm* E2v, E3.

»brudno chodzić« (1): Brudno chodzą/ plugáwe zápuřczáią włofy *KlonWor* 53.

»chodzić chędogo (a. ochędoźnie)« (3): *RejWiz* 93; Dobrzeć wam chodzić chędogo. *RejZwierc* 235v; *BielSjem* 7.

»nago, nagi chodzić« = *nudus ambulare* *Vulg* [szyk zmienny] (40 : 1): zawždy nago chodzimy *HistAl* I5v, H8v, I; *GliczKsiąż* C5, G8; *BibRadz Apoc* 16/15; ludzie byli grubi á prości a nágo chodzili *BielKron* 3; Wiele ich nágo chodzą *BielKron* 452, 8, 22, 126, 261, 268v (24); *Mącz* 150d; *RejAp* 134; Cżemu nágo nie chodźifz? *RejPosWiecz*³ 98, 98; *CzechRozm* 39; *ReszList* 176; Bez práwá/ y bez wftydu wlyztycy nágo chodzą *GórnTroas* 71; *KolakSzczęśl* C; *WujNT Apoc* 16/15; *SkarKazSej* 705b [2 r.].

»(wymyślno) strojnie chodzić« (2): Bo wnet táki krolem chce być/ Strojnie chodzić á hoynie żyć *BielKom* D8; Nie tegoć zacnym zową, co fię zacnie rodzi, Ani tego który wymyślnofstrojnie chodzi *ZbylPrzyg kt*.

»chodzić w żałobie« [szyk zmienny] (3): A ten fie vbrał w káptur/ y chodził w żałobie *RejZwierc* 34v; *Sordidatus* incedit, Chodzi w żałobie. *Mącz* 403a; *KlonWor* 54.

Szereg: »stroić się abo chodzić« (1): Nie dáię ia przygány [...] / Ze fię on według ftanu ftroi/ ábo chodzi *ZbylPrzyg ktv*.

W przén (3) : *Mącz* 456c; Tobie kwóli w kłósiány wienću Látó chodzi. *KochSob* 72 [*idem*] *ArtKanc* P14v.

5. *Obracać się, krążyć, toczyć się; ambulare* *PolAnt* (29) : *GlabGad* L3 [2 r.], L6; *RejWiz* 154; A gdy chodzili Cherubini/ chodźiły theż fpołu y kołá *BibRadz Ez* 10/16, 11 [3 r.]; *BielKron* 46; *Modiolus* in rota cui affixi sunt radi Piaftá kołowa w którey ós chodzi á ná którey fzpice ftoya. *Mącz* 228d, 486d; iákoby zawiáfy/ ná kthorych drzwi álbo okiennice á wieká chodzą *SienLek* 142v; *BudBib Ez* 10/11 [5 r.]; *Calep* 950a.

chodzić po kim, po czym (3): bolenie kthore chodzi po cieie y poźiłach *FalZioł* I 94d; *GlabGad* I2; płomięń po mnie táiemny chodzi *KochFr* 106.

Zwrot: »chodzić samopás« (1): Gdy kto z mieřkiem pękátym y z káletą dużą/ Noši ią nie óstroźnie/ noši przeřtrono pás: Abo ielli mu chodzi kiefzenia lámopás *KlonWor* 36.

a. *O ruchu ciał niebieskich* (7) : *BielKron* 270; *GórnDworz* L15v; *KTobiem* oczy wyniořł/ o Boże moy wieczny/ Po ktorego woli/ chodzi bieg Słoneczny *GrabowSet* S2, E2v, T3; Zá czyią fpráwą we

dnie łożące chodzi? *KochFrag* 16; Miesiąc ww [!] odmienney w iedney twarzy chodzi/ Wdzięczna Iutrzenká y łożące przywodzi. *SzarzRyt* D3v.

6. *Następować, mieć związek, być z sobą w ścisłym związku; występować łącznie; persequi PolAnt; consequi Modrz* (84) : aby zakon tak był dan przez Kriřtuřá iáko przez Moizeřzá/ bo ci dwa dáleko od siebie chodzą. *SarnUzn* D2v; *Oczko* 30 [2 r.]; *JanNKarKoch* G2; Albo płáč śmieřzny nieważney ciężkořci/ Ktora przy trudney tuż chodzi miłości. *SzarzRyt* D2v.

chodzić z kim, z czym (25): *BierEz* K4v; *BielKom* C7v, F6 [2 r.]; *RejWiz* 40, 43; *RejZwierz* 74v, 118v; Pořpolicie zazdroř s řzcześciem chodzi *BielSat* H2; *RejZwierc* 32, 32v, 211v, 215, 216, 217v, 222v; *PaprPan* D3v; Cnota řię ná niebie rodzi/ Która z bogiem ząwždy chodzi *KochMRot* A2; *WerKaz* 304, 305; *PudłFr* 64; Iáko trunki/ potrąwy z wielkim kořztem chodzą *BielRozm* 5; *SarnStat* 1218; *SiebRozmyřl* A3v; *SkarKaz* 384b marg.

chodzić za kim, za czym (34): *BierEz* I3; *RejPs* 186; *LibLeg* 10/155; Bo kramne zą kramnym chodzi *RejRozpr* H2v, B4v; *MurzHist* R4v; Ktora dumá pořpolicę chodzi zą řwyecką náuką y mądrořcýą *KromRozm II* p3; *RejWiz* 77v, 90; bo zą wřtydem cnotá chodzi. *BielKron* 127; niewiárá zą niewoř ząwřze chodzi/ tak iáko ząřie zą řwobodą chodzi wiárá *OrzQuin* Qv, E3 [2 r.], O3; *Górndworz* Ee7; *RejPos* 50v, 177v; *HistLan* F5v; *RejZwierc* 59v, 68v; *WujJud* 234, Nn7; *BudBib Prov* 13/21; *CzechRozm* 224; *ModrzBaz* 6v, 42v, 56, 65v; *ZawJeřt* 27; *Górntroas* 23; *KochPij* C4; *WujNT* 21.Cf *Fraza*.

Przysłowia: Ząwždy řez s prawdą rozno s řobą chodzą *RejZwierc* 216.

A iř zą wielkim řzcześciem/ wielkie chodzą řzkody. *Górntroas* 23.

Y ty nie płáč: twóy řmutek Bóg zinąd nagrořzi/ Po niepogodney řimie piękna Wiořná chodzi *KochTarn* 79.

Zapłátá zą zařługą chodzi *WujJud* 234, Nn7; *WujNT* 21.

Zą wefelem ząřořc chodzi. *BierEz* I3; *WerKaz* 304.

Fraza: »co za tym chodzi« (1): *GAmrat Arcybřkup*/ iř był pan hořny/ co zą tym węc rádo chodzi/ był tęż y dłuřny *KochAp* 11.

Zwroty: »koleją chodzić« (1): Gdy koleją řtátek/ y ząřt chodzi. *KochPieř* 23.

»(nie)rownó chodzić« = *być (nie)podobnym* (5): *BierEz* K4v; *BielKom* F6; Vporne řerce rowno z dyábłem chodzi *RejZwierc* 215; *PaprPan* D3v; *KlonWor* 69.

»osobno chodzić« (1): á w obiecádłowym *methodum* ořobno chodřilá *Venditio*, á ořobno *Intromiřsio* *SarnStat* 691.

»parami chodzić« (1): A dla tego s przyrodzenia parami tho chodzi/ áni moře iedno być/ bez drugiego. *Górndworz* X8.

»(po)spořu (a. spořem, a. wespoř) chodzić« [szyk zmienny] (17): *RejWiz* 40v, 43; *RejFig* Bb7v; *RejZwierz* 74v; Sąc to řkryté/ á wielkiey táiemnice rzeczy/ Bóg/ Kápłan/ Król: pořpořu té rzeczy chodzą *OrzQuin* X3v; Iuř ząwždy dwoiá rádoř y ząřořc dwoiá pořpořu s řobą chodzi. *RejZwierc* 32 [idem *WerKaz* 304], 232; *WujJud* 172; *WerKaz* 304; *Górnrzozm* Ev; Aczkolwiek tá prowincia z Krákořkim Woiewóřztwem řpořem chodzi *SarnStat* 1218; *SiebRozmyřl* A3v; *SkarKaz* 155b marg, 208b, 384b [2 r.], Oooo2a.

»rozno chodzić« = *różnić się, wykluczać się* (10): A rozno chodzą śmutki/ á rozno wesele. *RejWiz* 127; *RejZwierz* 118v; Cnotá s Fortuną rozno s łobą chodzą *RejZwierc* 211v; Pliány s trzeźwiem bárzo rozno chodzą *RejZwierc* 217v, 32v, 142, 216; IAKo ogień/ á wodá różno siebie chodzą/ Ták miłość/ á powagá nigdy fię niezgodzą. *KochFr* 109; *WerKaz* 305; *PudłFr* 47.

»w tropy chodzić« (1): á zá niemi osławá/ lekkość/ y háńbá/ wte tropy chodzi *GórnDworz* Ee7.

»wzajem chodzić« (1): Bez tego być nie mogło/ bo to w zaiem chodzi *WisznTr* 12.

7. *Pływać* (18) : *FalZioł* IV 44b; ielt y rzeka Wiefmá [...] / chodzą też nią łzkuty ná gorę y ná doł *BielKron* 431v; *Mącz* 242c; czáfem wodá y przez Groblą chodzi. *Strum* H3; Abowiém Kárp źimie nie chodzi *Strum* Pv, O; Gdzie wiłá którą z Kárpátu *Callirhòé* rodzi Pod mieyskie mury chodzi. *KlonŻal* B4v; *GórnTroas* 17; *SarnStat* 1184.

chodzić do czego (1): A dla tego fię był znim ftowárzyfzył áby zbudował okręty ktoreby chodziły do Thárfys [ut faceret naves ad eundum in Tarsis] *BudBib* 2.Par 20/36.

chodzić po czym (5): *LibLeg* 10/67, 68v; Tą rzeką wielkie towáry chodzą wzwodę y po wodzie *BielKron* 432; *Naviger*, Co łódź nośy álbo po czym łódź chodzi. *Mącz* 242c, 242c.

Zwrot: »nurkiem chodzić« = *nurkować* (2): Albo iedzye przez wodę moft fię pod nim złomi/ Alić iuż nurkiem chodzi/ álic náłz pan w toni. *RejWiz* 136, 42.

W przeni (1) :

Zwrot: »nurkiem [= niewidocznie] chodzić« (1): Wlierz mi iż tá łkowerá/ choć ták nurkiem chodzi/ Vźrzyłz y on też łwego/ poćichu vgodzi. *RejZwierz* 131v.

8. *Sięgać, dosięgać* (15) :

chodzić do czego (1): Włzákże niechodząc ielźcze do nowego teftámentu/ izali y Prorocy tegoż też znác nie dawáli? *CzechRozm* 179.

chodzić kogo (1): á pozew iżby zázwdy tego chodził/ kogo pożywáią *GórnRozm* L.

chodzić po co (1): *HistLan* B3v cf *Zwrot*.

Zwrot: »(nie)daleko chodzić« [szyk zmienny] (13): *RejFig* Dd4v; *SarnUzn* E5; Włzák nie trzeba dáleko nam po przykład chodzić *HistLan* B3v; *WujJud* 22v; *MycPrz* II B4; Lecź niechodząc dáleko: oto v tegołz Máláchiafzá *CzechRozm* 57v, 110v, 113v, 128v; co dáleko niechodząc/ lámo wino álbo gorzałká niech okaże *Oczko* 10v; *StryjKron* 416; *Phil* O2; *SarnStat* 1286.

Szereg: »daleko nie chodzić albo nie sięgać« (1): A dáleko/ iáko ono mowią/ nie chodząc álbo nie fięgáiąc/ może być kázdemu po części dokumentem tá wrzawá *Phil* O2.

9. *Zwroty o różnych znaczeniach* (49) :

»za łeb chodzić« = *walczyć, wadzić się* (8): *RejZwierz* 74v; Iakob y Ezau bliźniétá záłeb (iź ták rzekę) chodźili w żywoicie mátki fwey będąc *OrzRozm* G3v; Zá łby wrzkomo z tą Mołkwą killká lat chodźimy. *Prot* B4; *RejPos* 243; Niech drudzy zá łby chodzą *KochFr* 40; *BielRozm* 4; *KmitaSpit* C5v; *KlonWor* 50.

»za mąż chodzić« (5): Czemu Márya zá mąż chodźilá *CzechRozm* 164, 145v; *WerKaz* 284 [2 r.]; Abowiem gdy zmartwychwłtáná/ áni fię żenić będą/ áni zá mąż chodzić [*neque nubent neque nubentur*] *WujNT* Mar 12/25.

»chodzić w odpowiedzi« = *sprzeczać się* (1): A z nią też (o łzaleńftwo) chodzą w odpowiedzi *Prot D4v*.

»za pasy chodzić« = *walczyć, toczyć bój, mierzyć się, współzawodniczyć, wadzić się; colluctari, complexu luctari, decertare, deluctari, luctari Mącz; certare Cn [szyk zmienny] (33): nyewydziałemgo Aczem chodziel za paŃzi wćhakke nyewyem yeŃly zanyolem albo łkym ginćchym. LibMal 1554/190; BielKom C3, C6v; GNiew z rozumem częłto tu/ zápały chodzili RejZwierz 50v; BibRadz Os 12/3, 1.Cor 9/25, II 95v marg; BielKron 15v, 272v; Decerto, Biedzić fie/ zá pały chodzić/ Szermować Mącz 48d; Delúctor, Byedzę fie/ zápały chodzę. Mącz 81b; Luctor, Zápały chodzę/ Spieram fie s kim/ Szermuyę. Mącz 198b, 198b [2 r.], 273a, 304a, 480c; SienLek 190; iż białygłowie nie przydzie w turnieiu być/ áni przyftoi koniem toczyć/ łzermować/ zápały chodzić GórnDworz X3, E2, Sv, X3; BielSat I4; CzechRozm 48, 51v; CzechEp 185, 195, 261, 263; BielSjem 13; BielRozm 4; Drudzy niechay łpia/ niech zá pały chodzą Zá łby fie wodzą. KlonFlis H4; KlonWor 17.*

peryfr. »po wałasku za pasy chodzić« = *mieć stosunek płciowy* (1): Thakież gdyby łobie mąż pomazał Członek tajemny gdy ma z panią po wałasku zapaly chodzić, iuz go zawłze mułi miłować. *FalZiol IV 9a.*

»spać chodzić« (1): áby po niéy nierychłó łpác chodźł *Oczko 24v.*

Synonimy: **1.** *biegać, iść, postępować, przechodzić się, wędrować; a. ucześnieć, uęszczęć;* **2.** *być, postępować, przebywać, znajdować się;* **3.** *starać się, zabiegać;* **4.** *nosić się, ubierać się;* **5.** *krążyć, obiegać, rozchodzić się, szerzyć się, toczyć się;* **6.** *następować, wynikać;* **7.** *plywać;* **8.** *sięgać.*

Formacje pochodne: *dochodzić, dochodzić się, nachodzić, nachodzić się, nadchodzić, obchodzić, obchodzić się, obychodzić, obychodzić się, odchodzić, pochodzić, podchodzić, przechodzić, przechodzić się, przedchodzić, przychodzić, przychodzić się, rozchodzić się, schodzić, schodzić się, sprzechodzić, uchodzić, wchodzić, wschodzić, wychodzić, zachodzić, zachodzić się, znachodzić się, zschodzić; chadzać, pochadzać, podchadzać, przechadzać, przechadzać się, przedchadzać; pochodzać; chodziwać, wchodziwać; przechodować, przechodować się.*

Cf **CHODZĄCY, CHODZENIE, CHODZONY**